

vektor

FANZIN SF TIMA BROJ 2 - APRIL 2007.

RUBRIKE

Matične ćelije
Half life
SF Enciklopedija

BIOGRAFIJE

K. Fos
R. Korben
Dž.Vilijemson

PRICE

F.Braun – Miš
U.K.Legvin – Letači Gija
R.Silverberg – Nastaviće se...
F.K.Dik – Procedura opoziva

SADRŽAJ

Rubrike

Sadržaj.....3

Uvodna reč (Pikax).....4

Zanimljiva nauka

Od matične ćelije do ljudskog srca (Pikax).....5

Igrice

Half-life, podsećanje (Miki 13991).....8

Likovna umetnost

Kris Fos, ilustrator (Dan555).....11

Ričard Korben, strip (Kaa).....19

Klut-Nikols-ova SF enciklopedija u nastavcima

SF enciklopedija (Bufla, Kaa).....23

Književnost

Autori – biografije, bibliografije

Džek Vilijemson (MasterYoda).....34

Priče

Miš – Frederik Braun (prevod MasterYoda).....36

Letači Gija – Ursula Legvin (prevod M.Yoda).....45

Nastaviće se... – Robert Silverberg (p. M.Yoda).....55

Procedura opoziva – Filip K. Dik (p. M.Yoda).....65

Ovaj fanzin i prilozi u njemu mogu se slobodno dalje distribuirati, ali obavezno naznačite da je SF tim autor i dodajte link ka našem sajtu www.sftim.com.

Nije dozvoljena bilo kakva prodaja ovog fanzina niti prisvajanje autorstva.

Uvodna reč

Entuzijazam SF tima nije ni ovoga puta izostao, pa vam predstavljamo drugi broj Vektora.

Na početku, najnovija vest iz sveta medicine - neverovatan uspeh londonskih istaživača i sve izvesniji tretman trenutno neizlečivih bolesti.

Sledi unikatna akciona avantura - "Half Life", igra koja pleni punih devet godina nakon svog izlaženja, uz opširan prikaz realnih situacija koje možete doživeti igrajući je.

Oblast likovne umetnosti započinjemo čuvenim Britanskim ilustratorom Krisom Fosom, čije živopisne ilustracije krase korice najlepših knjiga žanra, uz priložene ilustracije najpoznatijih radova.

Sledi bogato ilustrovani prikaz rada Ričarda Korbena, Denovog tvorca i ilustratora prve grafičke novele, čiji autentični i izražajni stil osvaja svojom paradoksalnošću.

U okviru izuzetne Enciklopedije naučne fantastike upознаćete se postepeno sa svim pojmovima žanra, uz posebno izdvojenu biografiju jednog od osnivača američkog Udruženja pisaca naučne i epske fantastike i, po mišljenju mnogih, tvorca samog žanra – Džeka Vilijemsona.

Na kraju, poslastica za sve ljubitelje književnosti, četiri priče:

- *Miš*, Frederika Brauna
- *Letači Gija*, Ursule Legvin
- *Nastaviće se...*, Roberta Silverberga
- *Procedura opoziva*, Filipa K. Dika

Naša želja je da kreiramo fanzin koji će svojim sadržajem ispratiti sve oblasti naučne fantastike i to postepenim uvođenjem novih i iskreno se nadamo da ćemo svakom ljubitelju iste zadovoljiti apetit i ujedno proširiti interesovanja.

Kako formalnost nikada nije bila naša jača strana, otvoreni smo za sve konstruktivne sugestije i kritike koje bi doprinele boljoj i sadržajnijoj koncepciji Vektora.

Kroz splet realnog i imaginacije vodi vas vaš SF tim..

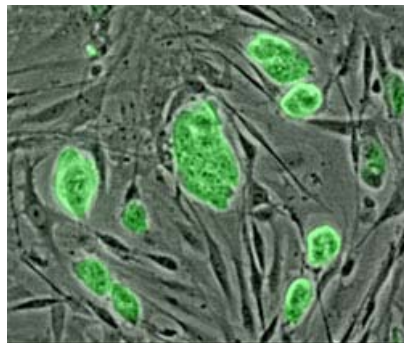
Uživajte...

Priredila Pikax

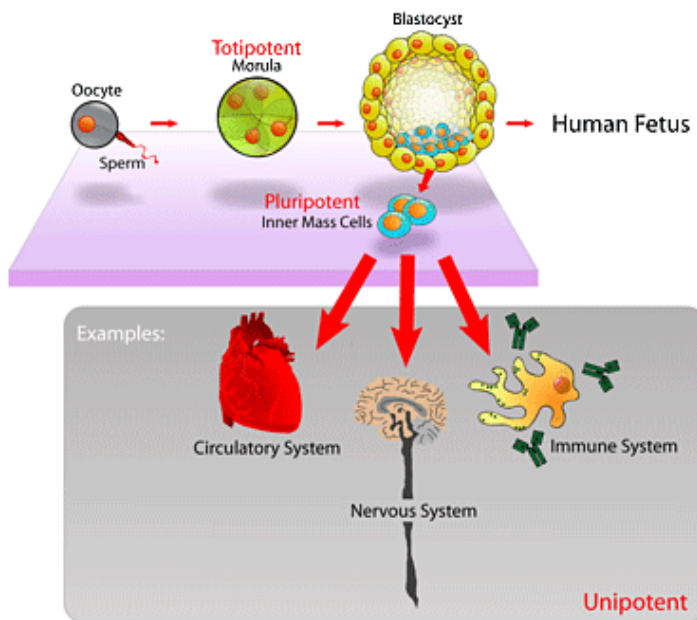
Od matične ćelije do ljudskog srca

Dve važne karakteristike čine matične ćelije razlicitim od drugih tipova ćelija. Kao prvo, radi se o nespecijalizovanim ćelijama koje se mogu obnavljati bez ograničenja. Drugo, pod određenim eksperimentalnim uslovima one mogu postati ćelije sa usko specijalizovanom funkcijom - ćelije srčanog mišića, bubrega...

Čitav ljudski organizam potiče iz jedne grupe matičnih ćelija. Naime, u embrionu starom 3-5 dana, jedna malena grupa od oko tridesetak ćelija – **blastocista**, se postepeno diferencira u sve vrste ćelija i konacno - u odrasli organizam...

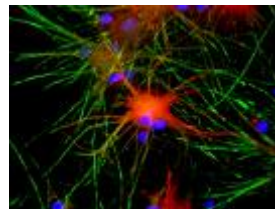
Kasnije, u toku života, u koštanoj srži, mišićima i mozgu, određena populacija zrelih matičnih ćelija stvara zamene za sve one koje su oštećene ili obbolele.

Višegodišnja detaljna istraživanja devedesetih godina prošlog veka su upravo dovela do usavršavanja tehnike samog izolovanja i kultivisanja u laboratorijskim uslovima, pri čemu se same kulture održavaju praktično beskonačno.

Dalja ispitivanja su imala kao konačan rezultat i izolovanje ćelija sa manje složenim funkcijama u organizmu – ćelija tetiva, hrskavica i mokraćne bešike, da bi konačno, ovog meseca, tim istraživača iz Londona (Sir Magdi Yacoub, Harefield hospital) uspeo da iz populacije matičnih ćelija koštane srži dobije i ceo srčani zalistak.

Superiornost tako stvorenog srčanog zalistka nad veštačkim (koji se svakodnevno ugrađuju u praksi) je nepobitna. Naime, veštački čisto mehanički podražava funkcije otvaranja i zatvaranja, dok zalistak dobijen iz matične ćelije funkcioniše krajnje sofisticirano, modifikujući svoje pokrete u skladu sa protokom krvi kroz srce. Zatim, trajao bi praktično doživotno, za razliku od veštačkog čija je zamena neophodna svakih nekoliko godina.

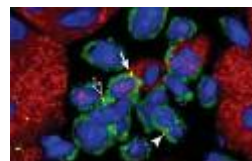

I konačno, terapijski tretman lekovima je nepotreban, a opasnost od odbacivanja transplantanta je potpuno uklonjena.

Prema rečima dr S. Mingera, ukoliko ovako stvoreni zalistak na eksperimentalnoj životinji zaživi - otvorena su vrata za stvaranje svih kompleksnijih specijalizovanih tkiva.

Nimalo pretenciozno, ali put u izlečenje bilo kog tkiva, bilo kog organa, je u tom slučaju stoprocentan. Jednostavan princip zamene obolelog tkiva zdravim - identičnim u biološkom smislu, je apsolutna garancija. Transplantacija koštane srži, kao vid lečenja obolelih od leukemije, jeste primer terapijskog tretmana matičnim ćelijama koji se već odavno obavlja rutinski. Pretpostavljam da će meta najpre biti oboljenja nastala fizičkim i hemijskim oštećenjem tkiva, da bi kasnije ovakav metod lečenja uz genetsku terapiju bio zaista superioran. Lečenje malignih tumora, povreda kičmene moždine - paraplegija, kvadriplegija, Parkinsonove bolesti i uopšteno - svih oboljenja mišićnog i nervnog sistema za koje savremena medicina nema odgovarajući terapijski pristup, biće efikasno uz potpuno ozdravljenje.

Donedavna naučna fantastika, u pravom smislu te reči, potisnuće farmakološki način lečenja uz neminovnu propast farmako-industrije. U globalu, bojim se da će ovakav vid lečenja preći jedan trnovit put u kome će se (neminovne) političke klime stalno

menjati. Na kraju, važno je i istaći suštinsku razliku između terapijskog kloniranja (lečenja matičnim ćelijama) i reproduktivnog (stvaranja novog ljudskog organizma). Opravdanost konverzi o zloupotrebi ovih istraživanja je sasvim realna, međutim, sve dok istraživači baziraju svoje radove na terapijskom, etički ostaju potpuno čisti uz neslućeno unapredjenje ljudskog zdravlja i kvaliteta života.

Korisni linkovi:

Dr Jakub Magdi <http://www.royalsoc.ac.uk/page.asp?id=1573>

BBC-jeva vest: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/6517645.stm>

Priredila Pikax

Half-Life

Neka ide polu-život...

Autori:
Valve Software
Izdavač:
Sierra Studios
Electronic Arts
Valve
Žanr: FPS
Datum izdavanja:
19.11.'98.
Platforma:
PC PS2

Half-life je najbolja igra ikada napravljena. Ovo će vam reći mnogi igrači, i to s dobrim razlogom. HL i dan danas, devet godina nakon izlaska, pleni pažnju igrača širom sveta, svojom jedinstvenošću i fantastičnim gameplay-om.

Gameplay je upravo ono što izdvaja ovu igru iz mora drugihFPS-ova.

Umesto početka nabijenog akcijom, koji služi da vam podigne adrenalin i upozna vas da su vanzemaljci/Hitler/Hitler, ali kloniran u 21. veku ili nešto drugo, okupirali Zemlju, i da ste vi jedini koji treba da izvuče čovečanstvo iz tog sosa, HL počinje mirno. Čak ćete se i zapitati da li ste stvarno startovali igru, ili neki trejler.

Dan kao i svaki drugi. Dr. Gordon Frimen ide na posao, ali kasni. Vozi se podzemnom železnicom koja veoma nalikuje na žičaru. Dr. Frimen radi u podzemnom istraživačkom centru "Black Mesa".

Samo još njega čekaju da bi počeli jedan veoma važan eksperiment.

Međutim dolazi do havarije, i nekakva bića, iz neke druge dimenzije, prolaze kroz upravo napravljeni portal, a na vama je, da u svom specijalnom odelu, i samo s pajserom u rukama, pokušate da se probijete do površine i potražite pomoć.

A kada ta pomoć i vas napadne...

Ovako otprilike počinje HL. Celo vreme, vi upravljate dr. Frimenom, i nema nikakvih filmića koji bi vam omogućili „predah“, već akcija konstantno teče. Osetićete se kao da ste u filmu.

Havariju i otvaranje portala doživljavate vi, a ne neka tamo animirana lutka, dok vi sedite zavaljeni u stolicu. Razgovori s drugim likovima opet vodite vi, bez kliktanja na već predefinisane rečenice.

Upravo taj filmski način pričanja priče, čini ovu igru neodoljivom. HL je u suštini mešavina FPS-a, akcije i avanture. Uz odličnu SF priču, dugo ćete pamtit i ovakav koktel.

AI je fantastičan, kako ljudskih protivnika, tako i vanzemaljskih kreature.

Čini će da se zaista osetite bespomoćno kada imate samo 2-3 metka u šaržeru, a na nišanu ste puške, ili nekog vanzemaljca, koji se dobro sakrio, i neće oklevati da na vas baci munje.

S druge strane, ukoliko se vaši protivnici nađu u takvoj situaciji, neće oklevati da se bace u zaklon, ili da čak i pobjegnu, ostavljajući vas da ga zovete "kukavicom" i da ga pozivate da se vrati "i bori se kao muško".

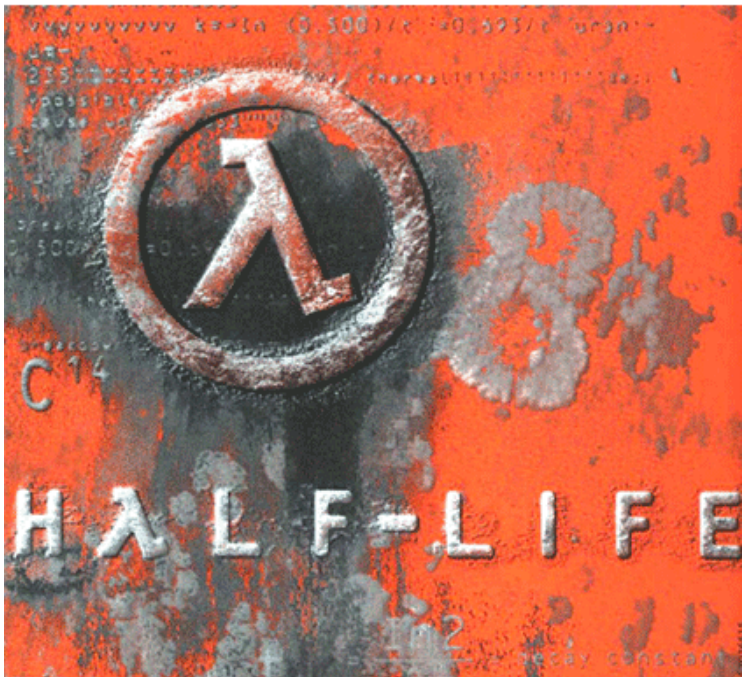
Kroz celu igru, pratiće vas misteriozni čovek, u poslovnom odelu i s tašnom, koji će se pojavljivati na nemogućim mestima koje vi ne možete da dosegnete. Na kraju, on će vam ponuditi da radite za njega...

I tu je kraj igre, koji je ostavio mnoga pitanja otvorenim.

PC Gamer je proglasio HL najboljom igrom ikada napravljenom. HL je dobio najveću ocenu ikada, '99. u domaćem časopisu Svet kompjutera. Da li ova igra zaslužuje zaista ovakvu ocenu, prosudite sami.

Ja ću samo reći, da Half-Life stoji ponosno na podijumu gde se nalaze najbolje igre 20 veka.

Priredio Miki 13991

SF ilustrator

Kris Fos

Chris Foss

Kris Fos (Christopher Foss) je Britanski ilustrator, rođen 1946. godine u Devonu, Engleska. Kao dete, interesovao se za razvoj industrije i provodio mnogo vremena po napuštenim prugama i rudnicima, kojih je bilo mnogo u zapadnoj Engleskoj.

Inspirisan tim prizorima, pravio je modele pruga i parnih mašina od odbačenih metalnih delova.

Ohrabren od učitelja slikanja, pohađao je kurs, što ga je odvelo u školu crtanja u Dorsetu. Tokom školovanja često je pravio skice oronulih brodogradilišta u luci „Pool“.

Takođe, crtao je i ogromna utvrđenja koja su na ostrvu „Guernsey“ na Kanalskim ostrvima, tokom okupacije

u drugom svetskom ratu napravili Nemci.

Jasne osvetljene površine, duboke senke i masivni tornjevi i gradovi u njegovim kasnijim radovima, verovatno potiču iz tog perioda.

Porodica nije želela da Kris bude umetnik, već da ide na fakultet. Kao kompromis, upisao je arhitekturu na Kembridžu. No, ubrzo se obeshrabrio zbog ograničenja: „U arhitekturi nema apsolutno nikakve intuicije u korišćenju boja i oblika“. „Otišao sam na dva predavanja tokom dve godine i već sledećeg trenutka našao sebe kako crtam stripove za Penthaus. Tokom studija prodao je crtež „Autocar-u“ i strip od šest strana „Penthouse-u“.

Kada je, 1968. napustio studije, radio je za nekog skulptora, što nije bilo ono što je želeo, ali mogao je od toga da živi.

Te godine kupio je i svoj prvi „airspray“ pištolj. Iste godine ponašao je još jedan, nepresušan, izvor inspiracije – svoju ženu Pat. Njih dvoje imaju kćerku „Imogene“.

Godine 1968-70. bile su teške za Krisa. Napustio je posao kod skulptora i, kada nije slikao, bio je vozač rent-a-kar-a. Pomogao mu je „Bob Guccione“ (on mu je ranije kupio strip za Penthaus) tako što mu je dao manji posao na ilustriranju knjige o Barbareli. Kris kaže: „Moje ilustracije tada nisu još ispunjavale potrebne standarde, ali taj posao pomogao mi je da to ispravim.“

U leto 1969. dobio je posao na ilustracijama korica raznih knjiga izdavača Constable Ltd.

U početku je radio razne teme, ne uvek podjednako uspešno. Polako ali sigurno gradio je reputaciju uspešnog dizajnera dramatičnih ratnih scena, aviona, brodova, podmornica i kosmičkih brodova.

Od tada njegova karijera ide uzlaznom putanjom.

Za Penthaus je radio erotske crteže, jer to je bilo potrebno novom magazinu.

„Ali čudno, jednom kada upoznate tu „drugu stranu“ , možete videti da se, nekako, takođe odnosi i na SF slike, kaže Kris. „Po meni, ogromni kosmički brodovi imaće ložačice u toplesu, koje će ložiti nuklearno jezgro, dok će ostali putnici misliti da je to Z-pogon.“, kaže u šali.

Dobro poznavanje ljudske forme, ne samo kao objekta, već i kao seksualnog bića, čini da svet gleda kao organski. Kris ne pokušava da zamisli sebe kao robota ili AI; „Potpuno sam svestan da tehnologija napreduje u skokovima, ali ja skromno čekam, sa strane, najupotrebljivije deliće tehnologije.

Jedan od urednika Penthause savetovao je Fosa da angažuje umetničkog agenta, jer su ga poslovi koje je radio za magazin sputavali. Prvi veliki posao koji je tako dobio bilo je ilustrovanje Klarkovog članka o ESP za „Sunday Times“.

Sarađivao je i sa britanskim mesečnikom „Science Fiction Monthliy“ i za njih napravio stotinak naslovnih strana.

Njegove ilustracije su na koricama mnogih knjiga naučne fantastike. Originalan stil mnogi su kasnije imitirali. Fos često crta velike, živopisno obojene kosmičke brodove, mašine ili gradove, koji su često označeni mističnim simbolima. Ljudi uglavnom nema na njegovim SF radovima.

Slike se najviše odnose na SF uopšte, a ne na neku konkretnu scenu iz romana, pa mogu da posluže kao naslovnica bilo kojoj knjizi ili časopisu, što je jedan od razloga širokoj rasprostranjenosti Fosovih radova. Često su bili i na knjigama i časopisima naših izdavača.

U skorije vreme nije radio naslovne strane. Priprema knjigu sličnu "Dnevniku kosmičke osobe". Slika i pejzaže i obale mora. Tokom vremena, Krisov stil se

menjao. Kako sam kaže na svom forumu, značajan razlog je i promenjena ponuda slikarskog materijala. Neke boje koje je rado koristio, više se ne proizvode, na primer, „Acrylic Gouache”, tako da mora da se osloni na prodavnice materijala za hobije. Takođe, upotreba računara u grafici smanjila je tržište za njegove radove. Zato su noviji rađeni uglavnom uljanim bojama.

Turner i Pikaso su uvek bili njegovi izvori inspiracije.

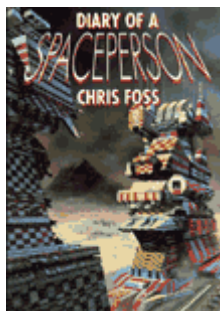
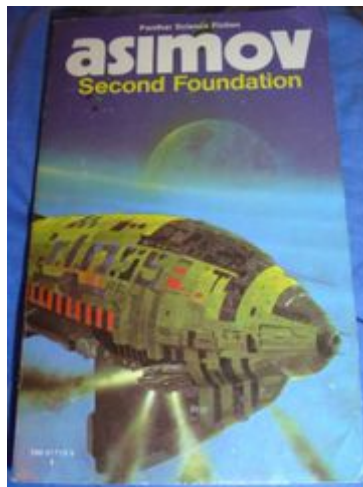
Njegova kćerka Imogen kaže, na forumu, da Kris, niti ima, niti zna da radi na računaru. Ona mu preko telefona čita poruke sa foruma i upisuje njegove odgovore.

Neki od radova:

1970-ih Fos je uradio ilustracije za britansko broširano (paperback) izdanje Foundation Trilogy Asimova.

Navodi se da su njegovi radovi i u bogato ilustrovanoj ediciji „Terran Trade Authority“, koja je izdavana između 1978. i 1980, pored, takođe, značajnih SF umetnika (Jim Burns, Alan Daniels, Peter Elison, Fred Gambino, Angus McKie...), ali sam Fos kaže da nisu, s tim da zna da su mnogi njegovi crteži u raznim publikacijama objavljeni bez njegovog odobrenja.

- Spacecraft 2000-2100 AD
- Great Space Battles
- SpaceWreck: Ghost Ships and Derelicts of Space
- Starliners: Commercial Travel in 2200 AD

Svoje radove je predstavio i u „Diary of a Spaceperson“, izdavač „Paper Tiger“ 1990. U knjizi ima i potpuno završenih slika i skica, pa je moguće pratiti kako Fos radi i koje tehnike primenjuje.

Filmovi:

1975. pozvao ga je Alehandro Žordovski (Alejandro Jodorowsky) da radi na filmu po Herbertovom serijalu **Dina**. Fos je napravio skice, ali projekat nije ostvaren.

(Slike su iz "21st Century Foss" i "The Chris Foss Trading Card set".)

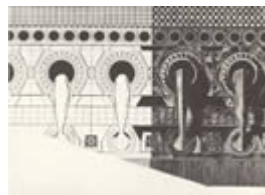
Kontejneri za prevoz začina.

Piratski brodovi.

Imperijalna palata.

Letovo vozilo.

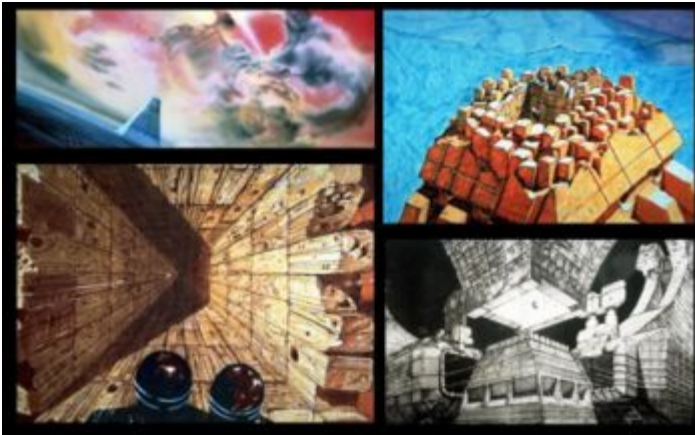

Brod.

* * *

Takođe, radio je nekoliko meseci na studiji za **Alien**, ali to nije iskorišćeno u filmu (naveden je kao „concept artist“). Te skice mogu se naći u knjizi "The Book of Alien" (Titan Books © 1979).

Po prvobitnom scenariju, jaja bi bila u zasebnom objektu, a ekipa koja ih je našla, po izlasku bi otkrila veliku, napuštenu piramidu.

* * *

Uradio je i dizajn planete Krypton za film **Supermen**, iskorištene su samo neke kristalne strukture, ali u scenama sa građevinom od leda.

* * *

U nemačkom filmu iz 1995. "**Die Sturzflieger**", uradio je modele brodova.

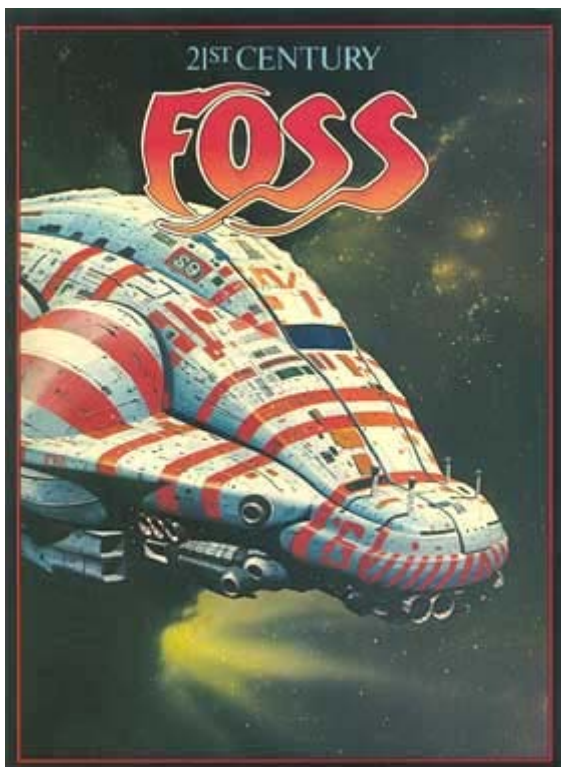

Svoje radove za filmove prikazao je u knjizi „21st Century Foss”.

* * *

Pored SF ilustracija radio je i druge, npr. :

The “Joy of Sex” je priručnik za vođenje ljubavi "Alex Comfort-a", a crteže je za prvo izdanje, po originalnim fotografijama, pravio je Fos.

Omot za album
"Clear Air Turbulence" za
Ian Gillan Band .

* * *

Spisak nekih od knjiga za koje je radio naslovne strane(sa www.locusmag.com):

- _ Treasure by Clive Cussler (Grafton Overseas, 1988)
- _ Moon of Ice by Brad Linaweaver (Grafton, Feb '89)
- _ The Divine Invasion by Philip K. Dick (Grafton, May '89)
- _ Antares Dawn by Michael McCollum (Grafton, Jun '89)
- _ Dayworld Rebel by Philip José Farmer (Grafton, Jul '89)
- _ Treasure by Clive Cussler (Grafton, Jul '89)
- _ Antares Passage by Michael McCollum (Grafton, Aug '89)
- _ Damnation Alley by Roger Zelazny (Sphere, Aug '89)
- _ Dreams of an Unseen Planet by Teresa Plowright (Grafton, Nov '90)
- * The Ultimate Guide to Science Fiction by David Pringle (Grafton, Nov '90)
- * The Chris Foss Portfolio by Chris Foss (Paper Tiger, Jan '91)
- * Diary of a Spaceperson by Chris Foss (Paper Tiger, Jan '91)
- + The Ultimate Guide to Science Fiction by David Pringle (Pharos, Mar '91)
- _ Dracula Unbound by Brian W. Aldiss (Grafton, Apr '91)
- _ Nightfall and Other Stories by Isaac Asimov (Grafton, Jul '91)
- * Spider World: The Magician by Colin Wilson (HarperCollins UK, Jan '92)
- _ Dayworld Breakup by Philip José Farmer (Grafton, Mar '92)
- _ Dayworld Breakup by Philip José Farmer (HarperCollins UK, Mar '92)
- _ Dracula Unbound by Brian Aldiss (Grafton, Apr '92)
- _ Spider World: The Magician by Colin Wilson (Grafton, Mar '93)
- * Marc Miller's Traveller: Gateway to the Stars by Pierce Askegren (Pocket, May '98)
- * *The Chris Foss Portfolio (Paper Tiger 1-85028-140-8, Jan '91, 64pp, tp, cover by Chris Foss) Portfolio of 28 full page (16" x 11") reproductions of Chris Foss covers, with introductory text by Nigel Suckling. Recommended.
- * *Diary of a Spaceperson (Paper Tiger 1-85028-048-7, Jan '91, 143pp, hc, cover by Chris Foss) Collection of sf and erotic art illustrating an original short story in the form of a young spacewoman's diary.

Lista sa www.librarything.com

- Planets for Sale by A. E. Van Vogt
- Moonbeast by A. E. Van Vogt

- Mission to the Heart Stars by James Blish
- Let the fire fall by Kate Wilhelm
- Seven conquests; an adventure in science fiction by Poul Anderson
- Orbit unlimited by Poul Anderson
- I Hope I Shall Arrive Soon by Philip K. Dick
- The early Asimov 3 ; or, Eleven years of trying by Isaac Asimov
- Ghost by Piers Anthony
- The trouble twisters by Poul Anderson
- The early Asimov: book two by Isaac Asimov
- Driftglass by Samuel R. Delany
- The early Asimov : book one by Isaac Asimov
- Dying of the light by George R.R. Martin
- Slan by A. E. Van Vogt
- City of illusions by Ursula K. Le Guin
- Earth is room enough; science fiction tales of our own plane... by Isaac Asimov
- Now wait for last year by Philip K. Dick
- The stars, like dust by Isaac Asimov
- The end of eternity by Isaac Asimov

Linkovi:

Oficijelni sajt i forum (iako je bilo najavljeno da će i sam Fos učestvovati, on nije aktivan član, pod njegovim imenom javlja se ćerka Imogen)

www.chrisfoss.net

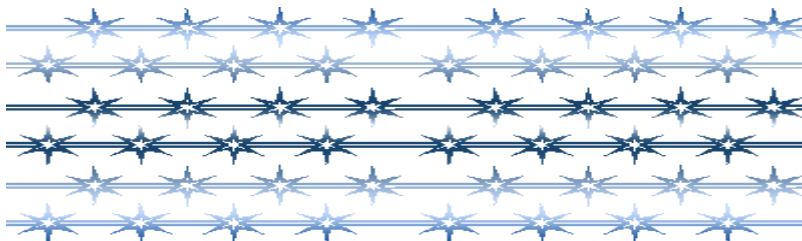
Galerije slika:

www.altanen.dk <http://www.altanen.dk/Gallery-Main.htm> ,

www.photonetion1.com <http://www.photonetion1.com/supercoll/cfoss1.htm>

Vikipedija http://en.wikipedia.org/wiki/Chris_Foss

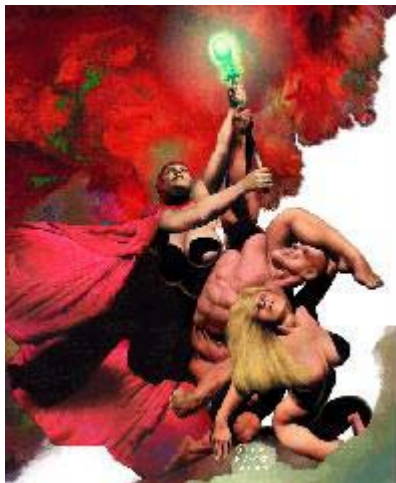
Priradio Dan555

Ričard Korben

Richard Corben

Putovanje u "Nikadviše"...

"U čoveku današnjice svesno nije blizu nesvesnog. Između ta dva pojma postoji granica koju nije lako preći.

Ta granica je fina, tanka i oštra kao ivica brijača. Mali je broj onih koji je prelaze, bez bojazni da će pasti u ambis.

Međutim, ima kreativaca koji znaju da pređu preko te granice i za njih taj prelaz znači most preko koga se ostalima samo čini da je lako preći.

Ričard Korben preko tog mosta hoda moćnim, sigurnim koracima, od svoje vizije kamenog doba (ne-svesnog) ka sadašnjosti, i dalje ... da bi se na kraju vratio na početak i izvor svega."

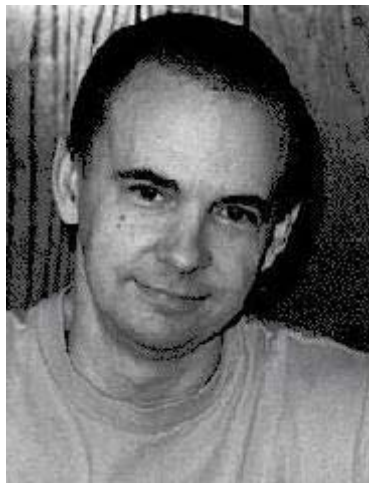
Žan Žiro Mebijus.

Rođen 1. oktobra 1940-te na farmi u Misuriju, jos kao dečak započinje svoj put ka granicama pojmljivog.

Usnula provincija u Ričardovim očima zadobija davno nestale, premordijalne oblike, a ljudska priroda mu otkriva svoje pažljivo skrivene i tamne, zaboravljene strane.

Potragu za načinom ekspresije onoga što vidi završava kao 25-godišnjak, kada stiče diplomu akademskog slikara na univerzitetu u Kanzasu.

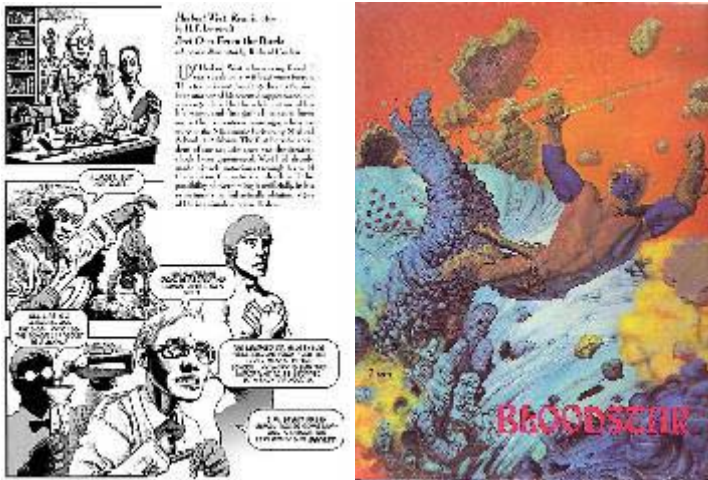
Posle kraćeg perioda provedenog u mirnim vodama komercijalnog slikarstva (radio je i kao dizajner u Kanzas-sitiju), '68-me stvara kratki animirani film - "Newerwhere"

(Nikadviše) u kome prvi put vidimo pustare "Nuncanade" i jos važnije - upoznaje nas sa **Denom**, karakterom koji će ga pratiti tokom čitavog stvaralačkog opusa- a zatim početkom sedamdesetih stupa u kontroverzni svet andergaund stripa.

Nakon objavljivanja svoje prve ilustrovane priče (nastale na osnovu Lavkraftovog "Reanimatora") on rame uz rame sa Robertom Krambom radi za legendarni "Warren Publishing". 1975- te kada u Francuskoj **Mebijus, Drule i Dion** odlučuju da sruše inertnu strip-scenu objavljujući "Metal Hurlant" - Korben im se pridružuje, šaljući im svoje radove.

Ubrzo, učestvuje u stvaranju američke verzije tog izdanja, "Heavy Metal", za koji 1976- te, na osnovu kratke priče Roberta E. Hauarda ("The valley of the worm"), crta ono što će ostati zabeleženo kao prva grafička novela - " **Bloodstar**".

Nakon ovoga autor nastavlja svoj put ka sve jasnijem definisanju svog specifičnog stila, slede remek-dela poput "Rolf", "Sveta mutanata", "Poslednjeg Simbadovog putovanja", "Alraune", zbirke ilustrovanih priča Edgara Alana Poa (iz kojih se izdvajaju briljantne minijature "Gavran" i "Portret"), te bezbrojnih drugih, u najrazlicitijim medijima – od rada na filmu ("Heavy Metal" iz 80-te npr) do saradnje sa Rob Zombi-em i Dejvidom Bouvijem...

Uvek beskompromisan u svom radu on spaja andergraund tradiciju brzopoteznog, izražajnog do iskarikiranosti stripa sa zamkama korišćenja fotografija. Pritom stvara paradoksalni utisak prepletenih parčića stvarnog koje deluje nadrealno i

fantazije koja više liči na običnu novinsku fotografiju (što može da dovede slušnog čitaoca do razumevanja vizija koje svojevremeno imahu Timoti Liri ili Dzim Morison).

Nikada se ne upuštajući u pretenciozan "realistički" rad u boji, koji obično završava u kiču, -Korben kič samoironiše, upotrebljava ga i upravo time **prevladava**. Njegove figure su često zdepastih kontura, kao punačka deca, a opet – muskulatura im je bilderska. Ženama su grudi enormnih veličina a "najstidniji deo tela" ne samo što je nepokriven maljama, nego i podseća na detinji. Ovakva stilizacija dovodi do toga da njegov strip nije pun neuspelih hibrida, već zadobija svoju paradoksalnu autentičnost sopstveni život.

I time se opet vraćamo u onu usnulu provinciju u Misuriju, ali je ona sada slikama, dostojnim vizija naših animalnih predaka, pretvorena u beskrajnu i zloslutnu pustinju, naseljenu monstroznim bićima zavučenim u ruševine nestalih civilizacija, dok sve odiše Lavkraftovskom atmosferom gde se nešto loše nazire u tami, iza horizonta (pri čemu se sve vreme pitamo da li je u pitanju antički strah koji napada našu ne-svest), dokazajući da u svakome od nas, posle miliona godina od nastanka, postoji – kao u odlivku, isto umetničko osećanje, emocije, želje iprincipi...

Mali Ričard je ipak na kraju objasnio sta vidi...

Priredio Kaa

SF enciklopedija

(drugi deo)

Džon Klut i Piter Nikols

ABBEY, EDWARD (1927-1989)

Američki pisac, najpoznatiji po svojim brojnim esejima o američkom zapadu- tzv."Granici", u kojima se jasno očitava ciničan stav o motivima ljudskog delovanja i njihovim efektima na svet. U svom delu "The Monkey-Wrench Gang" (Družina Engleskog ključa), objavljenom '75-te a re-izdatom 1985'te godine, i u njegovom nastavku, "Hayduke Lives!" iz 1990'te, ovaj pesimizam dobija i agresivnu notu zahvaljujući receptima za fizičku sabotažu zagadjivača "Granice" koji, primenjeni u praksi, pomeraju - izvitoperuju svakodnevnu realnost; ideja o udarcu u osnove dekadentnog sistema, (nalik onom Brus Sterlingovih sabotera iz "Heavy Weather" (Loše vreme) iz 94'te) čini se da potiče iz EA'jevog prologa ovoj seriji "Good Times" (Dobra (stara) vremena) iz ranih 80'tih - u kome je radnja smeštena u "balkanizovanu"!!! Ameriku u kojoj Nuklearna propast samo ubrzava slom civilizacije i gde se jedino družina odmetnika predvođenih Indijanskim vračem, (grupica "nepokorenih" nalik onoj iz "Engleskog ključa") opire tiraniji "Novog svetskog poretka"....

ABBOTT, EDWIN A(BBOTT) (1839-1926)

Britanski sveštenik, akademik i pisac najpoznatiji po delu "FLATLAND: A ROMANCE OF MANY DIMENSIONS" (Ravna zemlja: Sanjarenje o bezbroj dimenzija) iz 1884'te originalno objavljeno pod pseudonimom "A Square". ...Priču romana autor, istovremeno i ilustrator, deli u dva odvojena entiteta. Prvi deo je duhovit putopis kroz dvodimenzionalni svet "Ravne zemlje", gde oblik stanovnika određuje i njihov status u postojećoj herarhiji. Drugi deo priče Gospodin "Kocka" nastavlja sa snom koji ga vodi u jednodimenzionalni univerzum, "Lineland-a" (jednolinijske zemlje), čiji stanovnici odbijaju da prihvate postojanje više od jedne dimenzije u univerzumu. Pri povratku iz "Lineland-a" protagonista sreće trodimenzionalnog posetioca iz Spaceland'a po imenu Sphere (Sfera), pošto je on, naravno, sfernog oblika- i koga posle kraćeg ubedjivanja i dokazivanja uverava u postojanje i četvrte dimenzije. "Flatland" iako u naraciji koristi neke od arhetipova SF-a je ipak matematička studija o geometriji i precepciji iste, i koja je zahvaljujući inventivnom i duhovitom načinu prezentovanja matematičkih teorija ostala popularna do današnjih dana.

ABE, KOBO (1942-1993)

Japanski romanopisac, aktivan od 1948, nekoliko njegovih romana je prevedeno na Engleski. Uglavnom poznat po svojim radovima van SF-a, kao što su novela "Suna no Onna" (Žena u dinamitu); iz 1962. te, napisana pod očiglednim uticajem zapadnjačkih uzora - Kafke i Beketa. 1964. te na engleski ju je preveo E. Dale Saunders. Do krajnosti ekstremni uslovi kojima on podvrgava otuđene protagoniste svojih priča dozvoljavaju da se dela poput "Moetsukita Chizu" (iz 67. me (Uništena mapa) ili "Tanin no Kao" (1964. ta (Lice stranca) svrstaju u domen SF-a (sa izvesnom dozom opreza u takvoj klasifikaciji). Međutim, "Dai-Yon Kampyoki" iz 1959. te (Četvrto međuleđeno doba) je autentični SF. Kompleksna priča koja se odigrava u skoroj (kataklizmičkoj) budućnosti Japana nad koji se nadviija pretnja u vidu topljenja polarnih kapa. Protagonista, profesor Katsumi je vođa tima nadležnog za razvoj kompjutersko-informatičkog "Sistema" sposobnog da predvidi ljudsko ponašanje. "Sistem" se pokazuje kao fatalan za svog tvorca, predviđajući njegovo impulsivno odbijanje da nastavi rad sa svojim kolegama i vladom na stvaranju genetički modifikovanog naraštaja, adaptiranog za život u rastućem moru. Veći deo romana je pisan u prvom licu, sa Katsumijem kao naratorom, i bavi se konfrontacijom između njegovog fatalističkog negiranja verovatne budućnosti, i sa druge strane - "Sistema" koji predviđajući namere svog tvorca nudi "alternative" koje za rezultat imaju Katsumijevu smrt i "regrutaciju" njegove nerođene dece u projekat "onih koji dišu pod vodom". Sledeći roman, "Hako-Otoko" (Čovek kutija) iz 73. će posedovaće granične SF elemente, sa metaforičnom fabulom o antikonformističkom pokretu žitelja Tokija koji se manifestuje kroz negaciju društvenih standarda, npr - imanja adrese, te stoga njegovi pripadnici stanuju u kartonskim kutijama (odatle i naslov) koje nose sa sobom kroz moderni megapolis. "Hakobune Sakura Maru" (Kovčeg trešnjevog cveta) iz 84. te donosi razvoj metafore iz prethodnog romana i kroz dalju stilizaciju pripoveda o čoveku opsednutom do zaljubljenosti, svojim - atomskim skloništem. Prevodilac koji ga je pratio od početka - Juliet Winters Carpenter, '91. objavljuje "Beyond the Curve" (Iza krivine), kolekciju kratkih priča (od kojih neke pripadaju SF-u) objavljenih u Japanu u periodu 1939-1966...

aB HUGH, DAFYDD (1960-)

Američki pisac čije je Velško (nemoguće za izgovor - prim.prev.) ime jedno od retkih koje je prihvaćeno u široj upotrebi. Poznat javnosti po svojoj noveli opskurnog naziva- "The Coon Rolled Down and Ruptured his Larinks, a Squeezed Novel by Mr. Skunk" (doslovce - "Krtica koja se skotrljala i probila njegov grkljan, stisnuta novela gospodina Tvora") iz 90. te koja je bila nominovana za Huga i Nebula. Većina njegovih radova pripada fantaziji, ili u slučaju dvodelne storije "Arthur War Lord" (Artur

-Gospodar rata), koja se sastoji od "Arthur War Lord" (1994) i "Far Beyond the Wave" (Daleko iza talasa) - iz iste godine, je SF sa elementima fantazija. Serijal prati dogodovštine čoveka koji, pomoću "konvencije" o putovanju kroz vreme, stiže u doba kralja Artura u pokušaju da spreči ženskog agenta CIA-e da ubije kralja i tako promeni istoriju. Takođe je autor nekoliko kratkih romana vezanih za serijal "Zvezdane staze" i takođe za igru "Doom". (Podaci koje je uneo Bufla)

ABLEMAN, PAUL (1927 – 2006)

Engleski romanopisac, poznat uglavnom po svojim delima van SF žanra. Njegova prva interesna vredna SF priča je: "The Prophet Mackenbee for Lucifer" (Luciferov prorok Makenbi) iz 52'ge, sa fabulom o SF piscu i istraživaču koji se okružuje učenikima u apсурnom svetu. Njegova prva knjiga je "I Hear Voices" (Čujem glasove) iz 58'me. Iako "Twilight of the Vulp" (Sumrak vrteške) iz 69'te po konstrukciji ne pripada SF domenu, nego više predstavlja sofističko igranje sa žanrom i njegovim atributima, ali takodje je i značajan teorijski rad o poreklu i samoj definiciji žanra, obrađujući kroz metaforu teme kao što su; odnos autora prema delu, njegovim konvencijama etc. (Tako da se pojam ogromne "Galaktičke-vrteške" ne može shvatiti bukvalno.)

ABOUT, EDMOND (FRANCOIS VALENTIN) (1828-1885)

Francuski pisac, koji je pretežno objavljivao tada popularne "Čudnovate" priče, međutim neke od njih su imale jak SF-prizvuk, npr. "L'homme a l'oreille cassee" (Čovek sa polomljenim uvom) iz 1862'ge; ili priča "A New Lease of Life" (Novi zakup života) iz 1880'te u kojoj mumificirani vojnik iz Napoleonovih ratova oživljava 46. godina nakon pogibije i pri susretu sa "savremenim" svetom pravi pustoš zahvaljujući seriji događaja koje pokreće njegov arhaični nacionalizam. Još jedno delo na Engleskom jeziku je "The Lawyers Nose" (Advokatov nos) iz 1878'te uključeno u zbirku "The Notarys Nose and Other Stories" iz 1882'ge.

ABRAMOV, ALEXANDER (1900-1985) i SERGEI (1944-)

Ruski autori avanturističkog SF romana "Всадники ниоткуда" 65'te (Konjanik niotkuda). Jedna od njihovih kraćih priča se pojavila u Vortex-u (1970). Kasnije (1973'će) su izdali još jedan roman "Хождение за три мира" (Putovanje preko tri sveta).

ABSENT MINDED PROFESSOR, THE - (Rasejani profesor)

Diznjev film iz 1961.godine u trajanju od 97 minuta, koji je režirao Robert Stivenson, a glumili Fred MacMurry, Nancy Olson, Keenan Wynn. Istorijski je važan kao prvi veći finansijski uspeh ove kompanije u SF Žanru (iako

im to nije bila prva akciono-fantastična komedija (The Shaggy Dog, 1959). Predstavljao je model za brojne buduće nisko-budžetne SF komedije odštancovane u Voltovoj produkciji. Posle njega su usledili : "The Computer Wore Tennis Shoes" (Kompjuter je nosio patike, 1969), "The Love Bug" (Ljubavna buba, 1969) i "The Cat from Outer Space" (Mačka iz dubokog svemira, 1978); većinom su u pitanju filmovi koji su za ciljnu grupu imali decu i tinejdžere -te su se brzo pravili, bez vođenja prevelike brige oko scenarija ili produkcije. "Rasejani profesor" je verovatno najbolji u ovom talasu niskobudžetnog (u svakom pogledu) SF-a. Fred MacMurray glumi Filipa Brejnarda (Professor Philip Brainard) srednjoškolskog profesora hemije koji slučajno otkriva flubber (skraćenica od "flying rubber" - leteća guma) gumastu supstancu brojnih neverovatnih osobina, između ostalih i antigravitacionih sposobnosti, koju ugrađuje u svoj Model-T (antikvitentni primerak Forda) i time pokreće lanac događaja koji od njega čine lokalnog heroja i vraćaju mu vernu ljubav. Sami specijalni efekti (scene letenja npr.) su iznenadjujuće tehnički dobri, uzimajući u obzir godinu proizvodnje filma, ali to nažalost ne kompenzuje detinjasti humor i krajnje naivne naučne elemente priče. Film je doživio i nastavak "Son of Flubber" (Flubberov sin 1963); kao i rimejk iz 1997 me sa Robinom Vilijamsom u ulozi Profesora Filipa ...

ABSOLUTE MAGNITUDE - (Bezgranična Veličina)

Američki fanzin, koji je počeo sa izdavanjem 1993`će i imao 4 izdanja do 1995.godine. Warren Lapine iz Greenfield-a u Massachusetts-u je istovremeno i urednik i izdavač ovog magazina koji je s'početka izdavan u malom formatu. Sa odrednicom kao "The Magazine of Science Fiction Adventures" (Magazin SF avanture), AM je započeo život kao "Harsh Mistress" (Gruba gospodarica), s` namerom da asocira na Robert A.HEINLEIN-ov roman "The Moon is a Harsh Mistress" (Mesec je gruba gospodarica iz 1966'te). Ali takav naziv je distributere više asocirao na S/M pornografiju, te pod sticajem okolnosti magazin menja ime već posle svog trećeg izdanja, jesen/ zima 1994. Njegova produkcijska vrednost je vidno napredovala posle prva dva izdanja, i AM je postao magazin visoko-profesionalnog izgleda sa mnogo širim izborom SF štiva nego što njegov naslov potencijalno otkriva. U saradnike AM-a su se u međuvremenu uvrstila i imena poput Terry BISSON-a, C.J. CHERRYSH, i Hal CLEMENTAM-a. Pravljen za široku čitalacku publiku, a za razliku od vecine americkih SF-magazina koji su se pojavili kad i on, "Bezgranična Veličina" je uspešno ostvario svoju ambiciju i postao potpuno profesionalno izdanje.

ABSURDIST SF

Reč "absurdist" ("sklon apsurdu" - prim. prev.) je postala pomodan literarni izraz nakon što ju je Francuski nobelovac Albert Kami (1913-1960) frekventno koristio da opiše fikciju sveta ostavljenog na milost i nemilost sistema i uređenja, koji su nedostižni racionalnom shvatanju. Ovi sistemi mogu da se jave i u vidu metamorfoze ljudskog uma (njegovog sistema mišljenja, vrednosti...)- odakle i potiče pojava koju F.G. BALLARD podrazumeva kada koristi izraz "INNER SPACE" (Unutrašnji univerzum) ili mogu da predstavljaju samovoljne intervencije "spoljašnjeg sveta" (izraz koji se odnosi na ljudsku ili božansku autoritarnost) koji naša očekivanja zasnovana na racionalnm mišljenju, osuđuju na puku frustraciju (poput one u Kafkinim delima). U periodu između 1950. i 1970. pisci poput Brian W.ALDISS'a, Ballard'a, David R.BUNCH'a, Jerzy KOSINSK'og, Michael MOORCOCK'a, Robert SHECKLEY'a, John T.SLADEK'a, Kurt VONNEGUT'a Jr i mnogih drugih su težili da i u SF-u realizuju ovu ideju, kroz metaforu svetova čije sisteme oblikuje paranoja od tzv. "bele buke" entropije (kao vida "absurdist" sistema uzdignutog na kosmički nivo). Čitav ovaj period je bio "zaposednut" Kafkijanizmom i njegovom sposobnošću da s' lakoćom "emituje" poruke političkog protesta kroz najapsurdnije od svojih metafora. Mnogi od "apsurdista" su, takodje, priznavali i svoj intelektualni dug "simbolističkoj" tradiciji 19.veka. Na kraju, ostaje snažan utisak da su pisci ovog "pokreta" (kao i Kafka pre njih) preveli simbolističku i nadrealističku tradiciju u političke termine, tako da Apsurdistički SF može biti shvaćen kao protestni pokret. "Svet" - kako rekoše oni - "ne treba da bude apsurdan."

ABYSS, THE - (Ambis)

SF film iz 1989. u produkciji "20th Century-Fox-a". Režirao ga je po sopstvenom scenariju - James CAMERON, a uloge bile dodeljene Ed Harris'u, Mary Elizabeth Mastrantonio, Todd Graff'u, Michael Biehn'u... Bez obzira na daleko najveći budžet (oko 60 miliona \$) među tadašnjom serijom filmova čija radnja je bila vezana za podvodnu fantastiku (DEEPSTAR SIX; LEVIATHAN), i bez obzira na režiserevu uspešnu karijeru na polju SF kinematografije (Terminator, Alien 2.) film ipak nije "poharao blagajne". Radnja filma se odigrava kada na vrhuncu hladnog rata jedna američka nuklearna podmornica pod nepoznatim okolnostima tone u podvodni ambis, vlada SAD-a veruje da su za incident odgovorni Rusi. Ona angažuje ekipu sa obližnje podvodne naftne platforme da pomogne mornaričkim specijalnim jedinicama da lociraju podmornicu i ispitaju uzrok nesreće. Dok se približavaju svom cilju, napetost i netrpeljivost između dva tima sve više raste, a kada neki od radnika prijavljuju da su videli NLO, članovi drugog tima postaju još sumnjičaviji verujući da je u

pitanju ruska mini-podmornica. Nakon niza gotovo fatalnih događaja, radnici uviđaju da su jedini koji mogu zaustaviti izbijanje III svetskog rata. Ubrzo shvataju i da u ambisu sem podmornice postoji još nešto... Scenario je doživeo izmene u "poslednjem trenutku", pa se original vanzemaljske pretnje da će uništiti svet, ako ne dođe do smirivanja novonastale krize, menja- kako će se pokazati- mnogo rafiniranijom i efektnijom demonstracijom njihove moći. Pokrenuta radi čistog spasavanja ljudske jedinke (Ed Harris'a - protagoniste filma), vanzemaljska tehnologija svojim obimom i sposobnostima - ostavlja jednako zastrašujuć utisak, kao ma koji plimni talas, te i nehotice dovodi do "spuštanja ušiju" ostatka sveta.

Snažna moralna poruka, (uglavnom zanemarena od gledalaca), sjajna karakterizacija likova i inventivnost priče, kao i premijerno korišćenje novih tehnika u stvaranju specijalnih efekata - svrstavaju "Ambis" u SF klasike, bez obzira na loš prvobitni prijem publike. Novelizaciju originalnog scenarija, uradiće niko drugi do Orson Scott CARD (tvorac "Endera"); i pokazaće se kasnije, kao vrlo zadovoljan svojim radom, svrstavajući ga rame uz rame, sa svojim drugim romanima. 1992'ge se pojavljuje THE ABYSS: SPECIAL EDITION (Ambis: Specijalno izdanje) u trajanju od 171 minuta (pola sata duži od prikazane verzije), sa povraćenim prvobitnim klimaksom vanzemaljske pretnje, koja međutim samo opravdava izmenu scenarija, jer zahvaljujući neobuzdanoj primeni specijalnih efekata u stvaranju kataklizmičkih scena, čitava priča gubi ritam a sam kraj je daleko manje efektan.

ACE BOOKS

Američka izdavačka kompanija koju je osnovao izdavač pulp-magazina A.A. Wyn 1953'će. Pod vodjstvom urednika Donald-a A. WOLLHEIM-a, "Ace books" je izdao veliki broj SF dela, mnoga od njih u "Ace Double" formatu od 2 naslova spojenih u jedan. Serijal uključuje rane radove mnogih pisaca koji su kasnije postali poznati, kao sto su John BRUNNER, Samuel R.DELANY, Philip K.DICK, Gordon R.DICKSON, Thomas M.DISCH, R.A.LAFFERTY, Ursula K.LE GUIN, Robert SILVERBERG i Roger ZELAZNY. Terry CARR je postao urenik 1964'te i osnovao "Ace Science Fiction Specials series", serijal izdanja koji je odneo mnoštvo nagrada. Carr napušta kompaniju 1971've, zajedno sa Wollheim-om, (koji osniva sopstvenu izdavačku kuću, "DAW BOOKS"). 1972'ge -Carr se vraća kao urednik radeći na drugom izdanju serijala "Ace Specials"-a iz 84'te, nastavljajući sjajnu tradiciju promocije autora koji će zatim osvojiti svet; serijal je objavio naslove izuzetnog značaja (kako će se kasnije ispostaviti) poput : William GIBSON`ovog "NEUROMANCER"-a , Kim Stanley ROBINSON`ovih "THE WILD SHORE" (Divlje obale), Lucius SHEPARD`ovih "Green Eyes" (Zelene oči), Michael SWANWICK`ov "In

the Drift" (U bescilju) i Howard WALDROP'ove "Them Bones" (One kosti) objavljenih u briljantnoj seriji, tokom 1984'te. Beth MEACHAM, Terri WINDLING i Susan Allison, kao urednici koji su se zadržali u matičnoj kući, su očuvali kvalitet izdanja tokom osamdesetih, sve do jula 1982'ge, kada su preprodati postavši član "Berkley"-korporacije i prestali da postoje kao nezavisna kompanija, (premda su nezavisnost sačuvali kao štamparija). "Ace" je izdao, i prodao više SF publikacija nego bilo koji drugi izdavač, a kombinacija "Putnam/Berkley/Ace" je nastavila da dominira američkim SF tržištem, u pogledu broja izdanja, sve do 1987'me, kada padaju na drugo mesto. Postoji nekoliko autorizovanih spiskova "Ace" SF publikacija, međutim nijedan nije kompletan.

ACE DOUBLES

"Ace Doubles" su bili dobro poznati iz dva razloga: njihovog formata, - dva kratka romana u jednom izdanju- i njihovih naslova, za koje kada bi se reklo da su bili "dramatični", to bila suviše blaga izjava. Kao potvrdu gore-navedenog Terry Carr, koji je radio kao urednik "Ace"-a tokom šezdesetih, je svojevremeno rekao: "Kada bi se biblija ponovo štampala u "Ace Double" formatu, stari zavet dobio naziv "Master of Chaos" (Gospodar haosa), a novi zavet bi bio štampan kao "The Man with Three Souls" (Čovek sa tri duše)"...

ACKER, KATHY (1948-)

Pisac i pozorišni scenarista, rođena Amerikanka, ali veci deo života provodi u Britaniji sve do 1989. kada se vraća u SAD. Kejti Aker u svojim delima insistira na snažnoj ekspresiji apsurdnosti apokaliptične budućnosti koja često iznenadi čitaoca njenih dela, ili parališu gledaoca nekog od njenih pozorišnih komada, (koji su uglavnom rečitiji i izražajniiji od njene proze). Njena predstava "Rođenje pesnika" (izvođena od 1984. u Rotterdamu do 1986.) vodi gledaoca kroz čitav spektar paradoksalnih slika od nuklearnog holokausta u prvom činu do kvazi avanturističkog vodvilja u drugom i trećem činu. Napisala je i dva romana - "Don Kihot" (1986), koji je apstraktna fantazija o zagrobnom životu, i "Imperiju besmisla" (1988), u kom opisuje ne baš najsrećnije sparivanje ljudi i robota. Njeno korišćenje Naučno-Fantastične simbolike, te ikonografije u ovim romanima (podseća na ono koje je koristio Vilijam S.Barouz), posebno se ogleda u omažu Sajberpanku, koji sadrži prenesene delove tekstova Vilijama Gibsona.

ACKERMAN, FORREST J(AMES) – „Mr.SCIENCE FICTION“ (1916-)

Američki urednik, promotivni agent i kolekcionar. Bio je pasionirani čitalac sf magazina od samih njihovih začetaka, a i aktivan član sf fandom-a još kao tinejdžer, tako da vec 1932 radi kao pomoćni urednik "The Time Traveller"-a, prvog pravog fanzina. Više decenija kasnije piše velik broj priča i članaka

za časopise zabavne tematike - koristeći kako svoje pravo ime, tako i obilje duhovitih pseudonima, kao npr: Dr Acula, Jacques DeForest Erman, Alden Lorraine, Vespertina Torgosi, Hubert George Wells (sarkazam), Weaver Wright... I mnoge druge postavši poznat u krugovima fanova kao "Mr SF". Za ove aktivnosti dobio je i više nagrada, uključujući i Huga 1953. za "Najvećeg fana". Njegova prva priča, "Put na Mars", je objavljena 1929 u San Francisco Chronicle-u, osvojivši pritom nagradu za najbolju "omladinsku" priču; neki od njegovih interesantnijih radova su uvršćeni u zbirku "Science Fiction Worlds" Forrest J. Ackerman-a (1969). Sakupljao je sve vrste SF-izdanja još od samih njihovih početaka, tako da je osnovao tzv "Fantasy Foundation" 1946-te od prvih 1300 primeraka, vremenom je zbirka dostigla cifru od 300.000 primeraka a "Fantasy Foundation" je zauzeo dobar deo njegove 17-sobne kuće u Holivudu, ali se njegovo održavanje tokom godina pokazalo preteškim. Zbirka je, vremenom, postala poznata širom sveta zahvaljujući "Souvenir Book of Mr Science Fiction's Fantasy Museum" koja je objavljena 1978. Prodaja kolekcionarskih primeraka je pravljena s` vremena na vreme; npr. - deo zbirke je prodat na aukciji 1987, za preko 550.000\$. FJA je bio aktivan kao urednik još jedan duži vremenski period, iako ne preterano uticajan - uređivao je više različitih publikacija: "the magazine Famous Monsters of Filmland" (1958-82) , " US PERRY RHODAN series" (1969-77), kao i više sf antologija, uključujući "The Frankenscience Monster" (1969), "Best Science Fiction for 1973" (1973), "Gosh! Wow!"- (Osećaj čudjenja) (1982), "Mr Monster's Movie Gold" (1982) i "The Gernsback Awards, Vol 1: 1926" (1982). Poznat po svojim dosetkama i korišćenju pojednostavljenih reči, proslavljen je i kao tvorac termina "SCI FI " 1954-te. Bio je i promotivni agent značajnom broju pisaca, od kojih je najpoznatiji A.E. VAN VOGT.

Njegova supruga, Wendayne Ackerman (1912-1990), je takođe bila fan, i prevela je delo bruce Strugacki "Trudno byt' bogom" (1964) kao "Hard to be a God" (1973 US). Drugi radovi: "In Memoriam H.G.Wells 1866-1946" (1946) sa Arthur Louis Jocquel II; "James Warren Presents the Best from Famous Monsters of Filmland" (1964); "James Warren Presents Famous Monsters of Filmland Strike Back!" (1965); "James Warren Presents Son of Famous Monsters of Filmland" (1965); "Close Encounters of the Third Kind" (1977), "J.R.R. Tolkien's The Lord of the Rings: A Fantasy Film" (1979), "A Reference Guide to American Science Fiction Films, Volume 1" (1981) sa A.W. Strickland, od cega je samo taj prvi tom I objavljen; "Lon of 1000 Faces" (1983), "Fantastic Movie Memories" (1985), "Reel Futures" (1994) sa Jean Stine. Videti takođe i: COLLECTIONS.

ACKERMAN, WENDAYNE

Forrest J. ACKERMAN.

ACKROYD, PETER (1949-)

Britanski autor koji je svoje literarne radove počeo pišući poeziju pre nego što će se preorijentisati na prozna dela u kojima su mu uzori bili pisci poput T.S.Eliot-a i Carlsa Dikensa. Njegov treći roman, "Hawksmoor" (1985), na intrigantan način povezuje mračnu i tajanstvenu geografiju Londona iz 18. veka koga je izgradio arhitekta - (koji podseća na stvarnu istorijsku ličnost-Nicholas Hawksmoor-a (1661-1736)) - sa serijom ubistava u 20 veku koju istražuje inspektor Hawksmoor. Pošto je u pitanju radnja koja se zasniva na pretpostavci "alternativnih svetova", roman pripada graničnom sf-u. Njegov sledeći roman "First Light" iz 1989-te koristi relativno sličan motiv "vremenskog preplitanja", opisujući arheološku iskopinu u 20-tom veku nad kojom se noću pojavljuju sazvežđa, koja pripadaju dobu neolita. Druga dela: "The House of Doctor Dee" (1993).

ACTION MAGAZINES**FUTURE FICTION.****ACTON, Sir HAROLD (MARIO MITCHELL) (1904-1994)**

Britanski pisac, koji je dugo boravio u Italiji, poznat po svojim kontemplacijama o savremenoj civilizaciji a na osnovu sopstvenog životnog iskustva, kao npr. u knjizi "Memoirs of an Aesthete" (1948). Njegov SF roman, "Cornelian" (1928), govori o popularnom pevaču, u svetu u kome sve privilegije uživaju oni koji su zašli u pozne godine.

ACULA, Dr

Jedan od brojnih pseudonima Forrest J.ACKERMAN-a.

ACWORTH, ANDREW (?-?)

Pretpostavlja se da je britanski pisac. Po Darku Suvinu u pitanju je advokat Andrew Oswald Acworth (?1857-?) - čija SF novela, "A New Eden" (1896), prati događaje u budućnosti 100 godina dalekoj (1996 - znaci), opisujući beg dvoje depresivnih protagonista iz republikanske Britanije, koja propada, na socijalističko ostrvo, po imenu "UTOPIA" koje ne uspeva da im vrati veru u život i pored čuda modernog sveta kao sto su: električne fabrike, kontrola rađanja i eutanazija.

ADAM AND EVE

Brian W.ALDISS je dao naziv "Shaggy God stories" (Priče o rasejanom (nespretnom) Bogu) pričama koje daju sarkastično sf tumačenje Biblijskih mitova. Znatan deo neobjavljenog materijala koji se šalje SF publikacijama navodno sadrži priče sa ovim motivom. Njihovi zapleti se obično zasnivaju na: katastrofi kosmičkih razmera -dvoje preživelih protagonista za koje se

po uspešnom spasenju na devičanskoj planeti otkriva da se zovu Adam i Eva.

Naravno, ovakve priče retko vide štamparsku presu, s` ponekim izuzecima poput A.E.VAN VOGT'ovog "Ship of Darkness" (1947) koji je reprintovan u "Fantastic" 1961 kao fantazi klasik; ili "The Unknown Assassin" iz 1956-te Hank-a JANSON-a. Neposredne varijante se odnose na začetke drugih svetova; 1942. "The Cunning of the Beast" - Nelson BOND-a (najprofilisanijeg pisca petparačkih "Shaggy God stories"), u kojoj je Bog, u stvari, Vanzemaljac a Adam i Eva su "pokusni kunići" za koje se ispostavi da su previše inteligentni za svog kreatora; i "Evolution's End" (1941) Robert-a Arthur-a, u kojoj neminovnu propast starog, umirućeg sveta preživljavaju Aydem i Ayveh ne bi li počeli sve ponovo. Nešto raznovrsniju radnju i okvir priče nalazimo u delu Charles-a L.HARNESSE's-a "The New Reality" (1950) gde se novi univerzum, gradi oko protagoniste, njegove verne ljube i zakletog mu oponenta (Dr Luce), uspevajući da sa relativno malom varijacijom postigne daleko veći efekat. Razrađeniju i sofisticiraniju SF obradu biblijske mitologije nalazimo u Delima George Babcock's-a "Yezad" (1922) i Julian Jay-ovom "SAVARIN's Lemmus trilogy" (1972-7); jos prefinjeniji primer ovakve obrade možemo videti u "Shikasta" (1977) Doris LESSING. Adam i Eva su kao karakteri cesto korišćeni u "alegorijskoj" fantastici, npr: George MACDONALD'-ova "Lilith" (1895), Mark TWAIN'-ovi "Extracts from Adam's Diary" (1904) i "Eve's Diary" (1906), George Bernard SHAW-ov "Back to Methuselah" (1921), John Erskine'ovi "Adam and Eve" (1927), John CROWLEY'-ev "The Nightingale Sings at Night" (1989) i Piero Scanziani-eva "The White Book" Imena Adama i Eve - posebno Eve - su se takodje, često upotrebljavala zarad njihovog metaforičnog značenja. Adam je "prirodno" ime prvog Robota ili Androida, tako da Eando BINDER pise "biography of Adam Link, Robot" (1939-42; fixup 1965), i William C.ANDERSON hronoloski beleži karijeru "Adama M-1" (1964).- Adam Linku je "obezbeđena" i Eva Link, ali njihovi odnosi (posebno intimni) ostaju stvar pukog nagadjanja. VILLIERS DE L'ISLE ADAM je još ranije (1886) , opisao Thomas Alva Edison'-ovo stvaranje savršene žene tj. "L'Eve future". Ova metafora se može pronaći i u pričama o Supermenu, uključujući dve novele pod istim nazivom "The New Adam", Noelle ROGER-a (1924), i Stanley-a G.WEINBAUM-a (1939). Takođe je pronalazimo u tzv "praistorijskim romansama", i to najznačajnije u "Intimations of Eve" (1946) i "Adam and the Serpent" (1947) pričama Vardis-a FISHER-a, te u završnom delu George S.VIERECK i Paul ELDRIDGE's "Wandering Jew trilogy--The Invincible Adam" (1932), gde je dosta toga stvoreno od "izgubljenog rebra". Alfred BESTER'ova priča o poslednjem živom čoveku "Adam and No Eve" (1941) koristi imena na ironičan nacin. Nešto ambicioznije sf obrade mitova o stvaranju "Adamovog

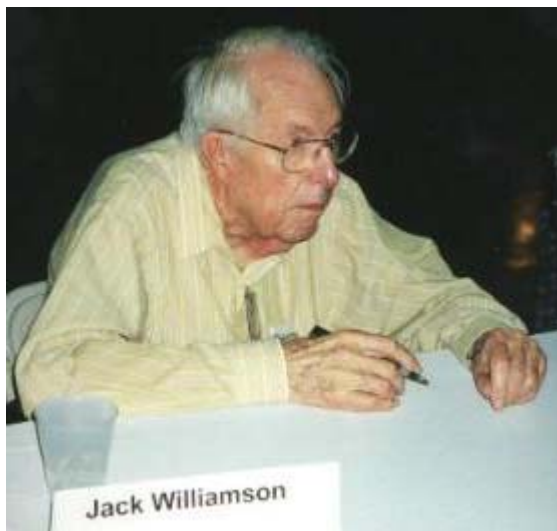
roda" nalazimo u pričama u kojima je ljudima omogućeno da imaju uticaj na kosmološke procese stvaranja ili ponovnog stvaranja sveta. Jedan od primera je Van Vogt'-ova "The Seesaw" (1941; uvršćena u "THE WEAPON SHOPS OF ISHER" zbirku 1951); drugi je James BLISH'-ov "The Triumph of Time" (1958) i Charles Harness'-ov "THE RING OF RITORNEL" (1968). "Priče o nesprenom Bogu" (tj. teorije koje prezentuju) su za kratko postale popularne kao alternativa zvaničnoj istoriji u radovima Immanuel VELIKOVSK-og i Erich VON DANIKEN-a, i po svemu sudeći će nastaviti da imaju magnetsku privlačnost za naivnu imaginaciju. Videti takođe: ANTHROPOLOGY; EVOLUTION; ORIGIN OF MAN; RELIGION

Prevod: Kaa i Bufla

Džon Stjuart Vilijamson

John Stewart Williamson

Džon Stjuart Vilijamson
(John Stewart Williamson)
poznatiji kao
Džek Vilijamson
(Jack Williamson)
(29.april 1908-
10.novembar 2006)
je američki pisac
naučne fantastike.

Njegov prvi objavljeni rad je bila priča „Metalni čovjek“ (The Metal Man) 1928. godine. Kao veoma plodan pisac, koji je pisao u kontinuitetu, skoro do same smrti, objavio je više od 50 romana i 15 zbirki kratkih priča. Ponekad je objavljivao i pod pseudonimima Will Stewart i Nils O. Sonderlund. Veliki broj romana napisao je u saradnji s Frederikom Polom.

Od mnogih se smatra ocem i djedom naučne fantastike i dekanom žanra, sve u jednom. Jedan od osnivača Američkog udruženja pisaca naučne fantastike (SFWA – Science Fiction and Fantasy Writers of America) i dobitnik Grand Master nagrade tog udruženja 1976. Bio je i predsjednik SFWA 1978-1980. Dobio je toliko nagrada da bi ih bilo teško sve nabrojati. Njegov autobiografski „Wonder’s Child: My Life in Science Fiction“ dobio je nagradu Hugo 1985.

The Oxford English Dictionary navodi Vilijamsona kao autora termina genetski inženjering (u Dragon’s Island) i teraformiranje (u Seetee Ship).

Biografija

Rođen je 29.4.1908. u Arizoni, kao dijete stočarske porodice koja se, u potrazi za boljom ispašom, često selila. Skrasili su se u Novom Meksiku, gdje se i danas nalazi njihova farma.

Rano je otkrio Amazing Stories i već kao dvadesetogodišnjak napisao i poslao svoju prvu priču, Metalni čovjek. Priča je objavljena u decembarskom broju časopisa.

Pod Brojerovim (Miles J. Breuer) tutorstvom udaljio se od svojih početnih interesovanja, fantazije, i priklonio mnogo čvršćem stilu. Tridesetih godina dvadesetog vijeka, kada se pojavio Asimov s svojim prvim radovima, Vilijamson je već bio poznato ime u žanru. Ipak, i dalje objavljuje u jeftinim, tzv. pulp magazinima sve dok, godinama kasnije, ne doživi puni finansijski uspjeh.

Sredinom sedamdesetih dobio je Grand Master priznanje SFWA, kao drugi dobitnik u istoriji (prvi je bio Robert Hajnlajn).

Pisao je i u poznim godinama pa je u poslednjoj deceniji života dobitnik i Hugo i Nebula nagrada, kao najstariji dobitnik uopšte. U dubokoj starosti, 2005. godine, objavio je roman „The Stonehenge Gate“.

Umro je novembra 2006 u 99-oj godini života.

Djelo

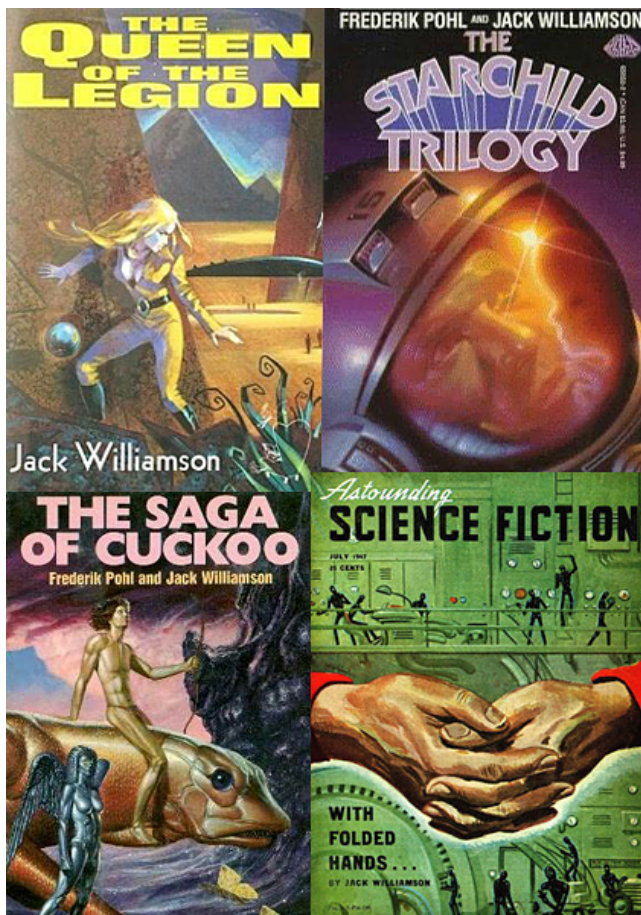
Dajem kratki pregled najznačajnijih djela dok kompletnu bibliografiju ovog izuzetno plodnog autora možete pronaći ovdje.

<http://www.sftim.com/forum/viewtopic.php?t=282>

- * „Legion of Space“ serijal
 - o The Legion of Space, 1934
 - o The Cometeers, 1936
 - o One Against the Legion, 1939
 - o Three from the Legion, (Omnibus) 1980
 - o The Queen of the Legion, 1982
- * „Legion of Time“ serijal
 - o The Legion of Time, 1938
 - o After World's End, 1939
- * „Humanoids“ serijal
 - o With Folded Hands, 1947
 - o The Humanoids, 1949
 - o The Humanoids / With Folded Hands (Omnibus) (2002)
 - o The Humanoid Touch, 1980

- * „Undersea“ trilogija u saradnji s Frederikom Polom
 - o Undersea Quest (1954)
 - o Undersea Fleet (1956)
 - o Undersea City (1958)
- * „Starchild“ trilogija , takođe u saradnji s Frederikom Polom.
 - o The Reefs of Space (1964)
 - o Starchild (1965)
 - o Rogue Star (1969)

Priradio MasterYoda

Frederik Braun

Miš

"Mouse" by Fredric Brown

Bil Veler je, tako se desilo, gledao kroz prozor svog momačkog apartmana na petom spratu, na uglu 83-će ulice i Central Park avenije kada se spustio svemirski brod.

Nježno je kliznuo preko neba i spustio se u Central Park, na otvorenu travu između spomenika Simonu Bolívaru i staze za šetnju, jedva stotinjak metara od njegovog prozora.

Ruka Bila Velera prestade milovati krzno sijamske mačke koja je ležala naprozorskoj dasci, i on iznenađeno reče: „Šta li je to, Divna?” ali sijamska mačka ništa ne odgovori.

Prestala je presti, doduše, kad ju je Bil prestao milovati. Osjetila je neku promjenu na Bilu – možda po iznenadnom grču u Bilovim prstima ili zato što mačke mogu predosjetiti promjene raspoloženja. U svakom slučaju, ona se prevrnu na leđa i ispusti jedno prilično tužno ‘mijau’. Ali Bil, po prvi put, nije joj odgovorio. Bio je prilično zauzet nevjerovatnom stvari preko puta, u parku.

Imala je oblik cigare, oko dva metra duga i malo više od pola metra u prečniku na najširem mjestu. Iz ove daljine izgledala je kao velika igračka – model dirizabla. Nešto što Bil nikada nije vidio dok nije prošlo dvadesetak metara od njegovog prozora – to mora biti igračka ili model.

Postojalo je nešto u tome, već na prvi pogled, što je govorilo ‘stranac’. Ne bi se baš mogao okladiti u to. Svejedno, stranac ili zemljanin, nije bilo vidljivih elemenata koji bi mu omogućili let. Nema krila, propelera, raketnih mlaznika, ničeg sličnog – i bilo je napravljeno od metala pa je sigurno teže od vazduha.

Spuštalo se lako kao pero i zaustavilo otprilike stopu iznad trave. Iznenada se na jednom kraju (krajevi su mu bili toliko slični da ne biste mogli reći šta je naprijed a šta nazad) pojavio snažan, gotovo zasljepljujući bljesak. Ovaj bljesak pratio je i snažan zviždeći zvuk tako da se mačka u Bilovim rukama naglo prevrnu na noge i pogledala kroz prozor. Frknu jednom, blago, i krzno joj se nakostriješi.

Bil je nije dirao; ako poznajete mačke, ne dirate ih kad tako izgledaju. Ali reče, „Tiho, Divna! Sve je u redu. To je samo svemirski brod s Marsa, osvaja Zemlju. Nije to miš.”

Bio je u pravu u prvom. Potpuno je griješio u drugom. Ali, kako je mogao znati.

Nakon tog jednog bljeska iz izduvne cijevi ili šta je to već bilo, svemirski brod pade zadnjih dvadesetak centimetara i sada je nepokretan ležao u travi. Nije se micao.

Postojao je krug spaljene trave i crnog, golog zemljišta, desetak metara oko broda.

Ništa se nije dešavalo osim što su ljudi trčeći prilazili sa svih strana. I policajci su stizali trčeći, trojica, i spriječili ljude da se suviše približe stranom objektu. Suviše blizu, prema njihovom mišljenju, značilo je ne bliže od tri metra što je, pomisli Bil Veler, bilo smiješno. Ako ta stvar eksplodira vjerovatno će pobiti sve blokovima ukolo.

Ali, nije eksplodirala. Prosto je ležala tu i ništa se nije događalo. Ništa sem bljeska koji je uplašio i Bila i mačku. Njoj je sada bilo dosadno i ponovo je legla na prozorsku dasku.

Bil odsutno pomilova njeno glatko krzno. Reče, “Ovo je dan, Divna. Ta stvar napolju je izvana, tako mi svega. Idem dole da bacim pogled na to.”

Spustio se liftom. Brzo je prišao vratima i probao da ih otvori, ali nije mogao. Sve što je mogao vidjeti kroz staklo bila su leđa ljudi tijesno zbijenih pred vratima. Stoje na prstima i istežu vratove da bi vidjeli preko onih ispred, vidjeli su samo gomilu glava.

Vratio se u lift. Operater reče, „Zvuči kao da je uzbudljivo ispred. Prolazi parada ili se nešto dešava?”

“Nešto,” reče Bil. “Svemirski brod spustio se u Central park, s Marsa ili tako negdje. Napolju je odbor za dobrodošlicu.”

„Pakao,” reče operater. “Šta to radi?”

“Ništa.”

Operater se nasmiješi. “Velika ste šaljivdžija, gospodine Veler. Kako vaša mačka?”

“Dobro,” reče Bil. “A kako vaša?”

“Postaje mrzovoljna. Bacila je knjigu na mene kad sam se vratio kući prošle noći i pola noći držala mi predavanje zato što sam potrošio tri i po dolara. Vi ste bolje prošli.”

„I ja mislim,” reče Bil.

Dok se vratio do prozora, ispod se stvorila prava gomila. Central park bio je ispunjen ljudima pola bloka u svim pravcima, kako dugo nije bio. Jedini slobodni prostor bio je krug oko svemirskog broda, sada proširen na desetak metara u prečniku, s grupom policajaca koji zadržavali masu.

Bil Veler nježno pomaknu sijamca u jedan ugao prozora i sjede. Reče, „Dobili smo mjesto u loži, Divna. Imaćemo mnogo bolji pregled nego da sidemo dole.”

Policajci ispod imali su pune ruke posla. Ali, probivši se do njih, stiglo je pojačanje.

Ušavši u krug, oni su pomogli da se krug proširi. Neko je očigledno zaključio da, ako je krug širi, manje ljudi može nastradati. Nekoliko vojnih uniformi takođe se probilo u krug.

„Mesing,” reče Bil mački. “Mnogo mesinga. Ne vidim odavde njihove činove, ali onaj momak ima tri zvjezdice. I oni su stigli.”

Oni su potisnuli masu unazad, sve do staze. Bilo je sve više vojnih lica. Jedna grupa, oko pola tuceta, neki u uniformama a neki ne, počeli su veoma pažljivo raditi oko broda. Prvo su fotografisali, zatim nešto mjerili, a onda je jedan čovjek s velikom torbom opreme pažljivo zagrebao po metalu i počeo praviti neke testove.

„Metalurg, Divna,” objašnjavao je Bil Veler sijamcu koji uopšte nije ni posmatrao scenu.

„I opkladio bih se u kuli džigerice prema jednom mjavu da će utvrditi da je to neka njemu nepoznata legura. I da su to neki materijali koje ne može identifikovati.”

„Stvarno bi trebala to gledati, Divna, umjesto što ležiš tu. Ovo je dan, Divna. Ovo je

možda početak kraja – ili nečega novog. Volio bih da požure i otvore to.”

U krug su sada ušla vojna vozila. Nekoliko velikih aviona kružilo je iznad, praveći veliku buku. Bil podrugljivo pogleda naviše.

„Bombarderi, opkladio bih se na sve ili ništa. Nemam pojma šta imaju na umu osim da bombarduju park, ljude ispod i sve, ako iz broda izađu mali zeleni ljudi s laserskim puškama i počnu pucati. Bombarderi bi tada pobili sve.”

Ali, iz cilindra nisu izašli mali zeleni ljudi. Ljudi koji su radili okolo nisu, očigledno,

uspjeli pronaći način da ga otvore. Prevrnuli su ga i počeli ispitivati donju stranu, ali, donja strana bila je jednaka gornjoj. Kao što sam već rekao, donja strana može biti i gornja.

Bil Veler se orenu. Vojni kamioni su istovareni i pojavili su se dijelovi velikog šatora. Lica u kaki uniformama počela su postavljati stubove i razvijati omotač.

„Moraju uraditi nešto tako, Divna,” žalio se Bil ogorčeno. „Bilo bi loše da su to odvukli, ali ostaviti to ovdje, raditi na tome, a spriječiti da vidimo-,”

Šator je podignut. Bil Veler posmatrao je vrh šatora, ali ništa se nije dešavalo

na vrhu šatora a šta god se dešavalo ispod, nije to mogao vidjeti. Vozila su dolazila i odlazila; oficiri i civili takođe.

Poslije nekog vremena zazvoni telefon. Bil pomazi mačku i podiže slušalicu.

„Bil Veler?” čuo je pitanje. „Govori general Keli. Dali su mi vaše ime kao kompetentnog biologa-istraživača. Vrhunskog u tom polju. Da li je to tačno?”

„Dakle,” reče Bil, „ja jesam biolog-istraživač. Bilo bi krajnje neskromno da sam za sebe kažem da sam vrhunski. Zašto?”

„Svemirski brod spustio se u Central park.”

„Ma nemojte mi reći,” reče Bil.

„Zovem s mjesta događanja; doveli smo telefonsku liniju ovdje, i sada skupljamo specijaliste. Trebamo vas i još nekoliko biologa da ispitaju ono što smo pronašli u unutrašnjosti, ovaj, svemirskog broda. Grim s Harvarda je u gradu i dolazi ovamo, a Vinslov s njujorškog univerziteta već je stigao. To je preko puta 83-će ulice. Koliko vam treba da stignete.”

“Okolo deset sekundi, kad bih imao padobran. Posmatram vas kroz prozor.”

Dao je adresu i broj apartmana. „Ako odvojite nekoliko snažnih momaka u važnim uniformama da me provedu kroz gomilu, stići ću brže nego da krenem sam. Može?”

„U redu. Odmah ih šaljem. Sačekajte ih.”

“Dobro,” reče Bil. “Šta ste to pronašli u cilindru?”

Oklijevao je sekundu. Tada glas reče, „Sačekajte da dođete ovamo.”

„Imam neke instrumente,” reče Bil, “opremu za seciranje. Hemikalije.

Reagense. Moram znati šta da ponesem. Jesu li to mali zeleni?”

„Ne,” reče glas. Ponovo malo oklijevanje. “Izgleda kao miš. Mrtav miš.”

“Hvala,” reče Bil. Spusti slušalicu i vrati se do prozora. Pogleda sijamsku mačku optužujuće. „Divna,” upita, „da li to mene neko zeza ili...”

Zabrinutim pogledom posmatrao je scenu preko puta ulice. Dvojica policajaca žurno su krenula pravo prema ulazu u njegovu zgradu. Počeli su probijati put kroz gomilu.

„Oprlji me bakljom, Divna,” reče Bil. „To je Mekkoj.” On ode u toalet i zgrabi torbu, požuri do kabineta i počne puniti torbu instrumentima i flašicama. Kad je začuo kucanje na vrata, bio je spreman.

On reče, „Čuvaj tvrđavu, Divna. Idem da vidim čovjeka koji nalikuje mišu.”

Pridruži se policajcima koji su ga čekali pred vratima i sproveli kroz okupljenu gomilu, uveli u krug i u šator. I ovdje je bila gomila, gomila okupljena oko tačke u

kojoj je ležao cilindar. Bil proviri preko leža i vidje da je cilindar podijeljen po sredini. Unutrašnjost je bila šuplja i obložena nečim što je izgledalo kao fina koža, samo mekše.

Čovjek koji je klečao na jednom kraju toga govorio je: ”- nema traga nikakvom detonatoru, nikakvom mehanizmu ustvari. Nema žica, vlakana niti kapi goriva bilo koje vrste. Samo prazan cilindar, obložen iznutra. Gospodo, ovo nije moglo putovati na vlastiti pogon ni na koji poznati način. Ali, ono je stiglo ovdje, i stiglo je izvana. Gravesend kaže da je materijal definitivno vanzemaljski. Gospodo, ja sam zapanjen.”

Drugi glas reče, “Imam jednu ideju, majore.” Bio je to glas čovjeka preko čijeg ramena je Bil virio, i on prepozna glas i čovjeka. Bio je to predsjednik Sjedinjenih Država. Bil se prestade naginjati preko njega..

„Ja nisam naučnik,” reče predsjednik. “I ovo je samo jedna mogućnost. Sjećate se onog bljeska koji se pojavio iz jedine izduvne cijevi? Možda je to bilo uništenje, rasipanje, nešto slično, pogonskog mehanizma. Neko, nešto, poslao je ili upravljao ovom napravom ali nije nam želio dati mogućnost da otkrijemo šta je pokreće. Ona je konstruisana, u tom slučaju, da nakon slijetanja mehanizam u potpunosti uništi sam sebe. Pukovniče Roberts, ispitali ste ovaj spaljeni dio zemljišta. Postoji li nešto što može podržati ovu moju teoriju?”

”Naravno, gospodine,” reče sledeći glas. “Tragovi metala i silikata i nešto karbonata, mislim da su spaljeni ogromnom toplotom a zatim naglo kondenzovani i ravnomjerno raspršeni. Ne možete pronaći ni jedan djelić koji bi mogli uzeti, ali instrumenti pokazuju tako. Još jedna stvar –,,

Bil postade svjestan da mu se neko obraća. “Ti si Bil Veler, zar ne?”

Okrenu se. “Profesor Vinslov!” reče. “Vidio sam vašu sliku, gospodine i čitao vaše članke u Žurnalu. Čast mi je što sam vas sreo i –“

“Prestani trućiati,” reče profesor Vinslov, “i slušaj ove glupane.” Zgrabi Bila Velera za ruku i odvede do table u jednom uglu šatora.

„Za cijeli svijet on izgleda kao mrtav miš,” reče, „ali nije. Ne sasvim. Još ga nisam rasjekao, čekajući tebe i Grima. Ali, izvršio sam temperaturni test i provjerio mišićnu masu. To je – dobro, pogledaj sam.”

Bil Veler pogleda. Izgledalo je kao miš, u redu, veoma mali miš, dok ga pažljivije ne pogledaš. Tada zapaziš male razlike, ako si biolog.

Grim stiže i, pažljivo, polako, rasiječe ga. Razlike su prestale biti male i postale velike. Kostur mu se nije sastojao od kostiju, na prvom mjestu., i bio je svijetlo žut a ne bijel. Digestivni sistem nije se mnogo razlikovao. Imao je krvotok ispunjen

bijelom mliječnom tečnošću, ali nije imao srce. Umjesto toga, postojali su čvorovi ravnomjerno raspoređeni na svim dužim žilama.

„Pumpne stanice,” reče Grim. „Ne centralna pumpa. Moglo bi se reći niz malih srca umjesto jednog velikog. Djelotvorno, rekao bih. Bića sazdana na ovaj način ne mogu imati srčanih tegoba. Staviću malo ovog bijelog fluida na pločicu.”

Neko se nagnuo preko Bilovog ramena, oslanjajući se snažno na njega. Okrenuo je glavu da kaže tom čovjeku da se nosi dođavola i vidio da je to predsjednik SAD. „Nije s ovog svijeta?” upita predsjednik mirno.

„Kako bi mogao biti,” reče Bil. Sekundu kasnije dodade, „gospodine,” a predsjednik se zakikota. Upita, „Možete li reći da li je dugo mrtav ili je umro prilikom dolaska?”

Vinslov odgovori na ovo. „To je čisto nagađanje, gospodine predsjedniče, pošto ne poznajemo hemijsku građu ove stvari niti kakva mu je normalna temperatura. Ali rektalni termometar je prije dvadeset minuta, kad sam stigao ovdje, pokazivao devedeset pet, prije minutu bilo je devedeset zarez šest. Uz takav pad temperature, ne može biti mrtav odavno.”

„Da li je bio inteligentan?”

„Ne sa sigurnošću, gospodine. Tako je stran. Ali mislim – definitivno ne. Ne mnogo više od zemaljskog parnjaka, miša. Veličina i složenost mozga je skoro ista.”

„Ne misliš da je on, recimo, mogao projektovati ovaj brod?”

„Kladio bih se milion prema jedan da ne bi, gospodine.”

Bila je sredina popodneva kad se svemirski brof spustio; bila je skoro ponoć kad je Bil Veler krenuo kući. Ali ne preko ulice već iz njujorške laboratorije, gdje su nastavili seciranje i mikroskopsko ispitivanje.

Ošamućeno je koračao prema kući, a onda osjeti krivicu što sijamku nije nahranio pa požuri koliko god je mogao posljednjih nekoliko blokova.

Prekorno ga je posmatrala i mjaukula nekoliko puta. Ostao je bez riječi kad je vidio da jede džigericu direktno iz frižidera.

„Oprosti mi, Divna,” reče zatim, „i oprosti što ti nisam donio miša, ali ne bi mi ga ni dali i da sam tražio, a nisam tražio jer ga ti vjerovatno ne bi mogla svariti.”

Bio je suviše uzbuđen da bi spavao te noći. U cik zore požurio je napolje po jutarnje novine da vidi da li je bilo kakvih novih otkrića.

Nije bilo. Bilo je manje podataka nego što je on već znao. Ali, bila je to velika priča, i novine su je naveliko eksplloatisale.

Sledeća tri dana većinu vremena proveo je u njujorškoj laboratoriji, pomažući u brojnim testovima i ispitivanjima sve dok nije preostao ni jedan koji bi mogli uraditi niti ponoviti. Tada je „vlada” pokupila ono što je ostalo i Bil Veler je ponovo bio van toga.

Sledeća tri dana ostao je kod kuće, prateći sve izvještaje na radiju i televiziji i čitajući sve novine na engleskom koje su izlazile u Njujorku. Priča se postepeno stišavala. Ništa novo se nije dešavalo; nikakva nova ispitivanja nisu vršena i, ako je i bilo nekih novih pokušaja, o tome se nije javno govorilo.

A šestog dana pojavila se nova, veća priča – ubistvo predsjednika SAD. Ljudi su zaboravili svemirski brod.

Dva dana kasnije neki Španjolac ubio je premijera Velike Britanije, a dan kasnije neki sporedni zaposlenik Politbiroa u Moskvi u nastupu bijesa ustrijelio je veoma važnog zvaničnika.

Mnogo prozora u Njujorku popucalo je sledećeg dana, kada se veliki dio zemljišta u Pensilvaniji naglo izdigao i polako pao. Niko nije znao reći da li su tamo bila, ili su još uvijek, skladišta atomskih bombi. Bilo je to slabo naseljeno područje i nije poginulo mnogo ljudi, samo nekoliko hiljada.

Bilo je popodne, takođe, kada je počeo krah berze. Niko nije obratio mnogo pažnje na nered koji je nastao sledećeg dana kada je flota neidentifikovanih podmornica potopila praktično sve brodove usidrene u luci Nju Orleansa.

Bilo je jutro tog dana kada je Bil Veler koračao tamo-amo po svom apartmanu. Slučajno se zaustavio pored prozora da pomiluje Sijamku po imenu Divna i pogledao preko Central parka, jasnog pod svjetlima i okruženog naoružanim stražarima, koji su čuvali betonska gnijezda s protivavionskim oružjima.

Izgledao je iscrpljeno.

On reče, „Divna, vidjeli smo početak toga, upravo s ovog prozora. Možda sam lud, ali još mislim da je svemirski brod pokrenuo ovo. Bog zna kako. Možda sam ti trebao donijeti onog miša. Nije se sve to tako neočekivano pokrenulo bez pomoći nekoga ili nečega.”

Lagano klimnu glavom. „Recimo da nas vuku za nos, Divna! Recimo da je nešto došlo u tom brodu osim mrtvog miša. Šta bi to moglo biti? Šta bi to moglo uraditi i šta radi?”

„Recimo da je taj miš laboratorijska životinja. Poslata u brodu i preživjela putovanje ali umrla kad je stigla ovdje. Zašto? Imam crne slutnje, Divna.”

Sjede na fotelju i zavalj se, piljeći u plafon. Reče, "Pretpostavimo da je superiorna inteligencija – iz Negdje – koja je sagradila taj brod i došla njime. Pretpostavimo da to nije miš – ako ono nazovemo mišem. Tako, pošto je miš jedina fizička stvar u svemirskom brodu, to biće, osvajač, nije fizički. To je neki entitet koji može živjeti van bilo kojeg tijela kada se vrati tamo odakle je. Ali recimo da može živjeti u bilo kom tijelu, i ostavilo je svoje vlastito na sigurno mjesto tamo kući, i stiglo ovamo u nekom potrošnom, nekom koje će odbaciti kada stigne. To bi objasnilo miša I činjenicu da je umro kada je brod sletio.

"Tada je biće, u tom stanju, prosto preskočilo u tijelo nekoga odavde, možda u nekog od prvih ljudi koji su trčali prema brodu kad se spustio. To živi u nečijem tijelu, u hotelu na Brodveju, u nekoj stražari u Boveriju ili bilo gdje – i pokušava biti ljudsko biće. Ono je razumno, Divna!"

On ustade i ponovo počeo koračati.

„A ako ima sposobnost kontrole tuđih misli, ono možda pokušava načiniti svijet, cijelu Zemlju, sigurnom za Marsovcu ili Venerijance ili šta je već. I primijetilo je, nakon nekoliko dana osmatranja, da je svijet na ivici samouništenja i da treba samo malo pogurati. I ono je gurnulo!"

„Može ući u nečiju glavu i natjerati ga da postane ubica predsjednika i nasmije se na to. Može natjerati Rusa da ubije svog Broj 1. Napraviti da Španac ubije premijera Velike Britanije. Može pokrenuti krvavi kaos u Ujedinjenim nacijama i natjerati vojnika, nekog čuvara, da detonira skladište atomskog oružja.

Može – dođavola, Divna, može gurnuti ovaj svijet u konačni rat za sedmicu. On to praktično već radi."

Došao je do prozora i počeo mačkino glatko krzno dok je ona smrknuo gledala dole, u topovska gnijezda i cijevi koje su se izdizale pod jarkim svjetlima.

"I on je to uradio, i ako su moja nagađanja ispravna ja ga ne mogu zaustaviti pošto ga ne mogu pronaći. I niko u to neće povjerovati. Načiniće ovaj svijet pogodnim za Marsovcu. Kada rat bude gotov, mnogo malih brodova kakav je bio ovaj, ili jedan veliki, spustiće se ovdje i preuzeti ono što je preostalo deset puta lakše nego da to pokušaju sada."

On upali cigaretu rukama koje su malo drhtale. Reče. „Što više razmišljam o tome, o više..."

Ponovo sjede na fotelju i reče. „Divna, moram pokušati. Čaknuto u toj ideji je što, moram ga odvesti vlastima, vjerovali oni u to ili ne. Major koga sam upoznao je inteligentan čovjek. General Keli takođe. Ja..."

Krenu prema telefonu ali ponovo sjede. "Zvaću ih obojicu, samo da prvo malo razmislim. Vidiš, ako napravim bilo kakav pametan prijedlog šta da se radi da bismo pronašli tu stvar..."

On prostenja. „Divna, to je nemoguće. To uopšte ne mora biti ljudsko biće. Može biti životinja, bilo šta. Može biti ti. Najvjerojatnije će pronaći takav tip razuma koji je najpribližnji njegovom. Ako je to daleki rođak mačaka, ti si bila najbliža mačka.”

On sjede i zabulji se u nju. Reče, „Ludim, Divna, sjećam se kako si poskočila upravo kad je svemirski brod spalio svoj mehanizam i pao po inerciji. I, slušaj, Divna, spavala i dvostruko duže nego obično. Da li je tvoj um tvoj...”

”Reci, to može biti razlog zašto te nisam mogao probuditi juče da te nahranim. Divna, mačke uvijek ustaju veoma rano. Mačke da.”

Izgledajući zbunjeno, Bil Veler ustade iz fotelje. Reče, “Mačko, ja ludim ili...”

Sijamska mačka pogleda ga mlitavo svojim pospanim očima. Jasnim glasom reče „Zaboravi to!”

Na pola puta između sjedanja i ustajanja, Bil Veler izgledao je zaprepašteno samo na sekundu. Ona ga je šokirala svojim glasom. Šok koji mu je obrisao um.

On reče, „O čemu sam ono govorio, Divna? Korio sam te što ne spavaš dovoljno.” Ode do prozora i pogleda napolje, sumoran, milujući mačije krzno dok je ona prela.

On reče, „Jesi li gladna, Divna. Želiš li džigerice?”

Mačka skoči s prozorske daske i potrčja se o njegove noge.

I reče, „Mijau.”

Prevod Master Yoda

Ursula Legvin

Letači Gija

("The Flyers of Gy" An Interplanary Tale by Ursula K. Le Guin)

Ljudi Gija prilično su nalik ljudima našeg svijeta osim što imaju perje a ne kosu. Tanko, nježno paperje na glavi u djetinjstvu postaje meki, sivo-smeđi pjegasti kratki prekrivač dok u adolescentskom dobu perje potpuno prekriva glavu.

Većina muškaraca ima nabrane okovratnike na stražnjoj strani vrata, kraće perje svuda na glavi, i visoku, uspravnu čubu. Perje na glavama muškaraca je smeđe ili crno, rijetko i mjestimično prošarano bronzanom, crvenom, zelenom ili plavom bojom. Perje žena obično izraste dugačko, ponekad prekrivajući leđa skoro do poda, sa mekim, uvrnutim krajevima, kao repno perje noja; boje perja kod žena su jarke – ljubičasta, grimizno-crvena, koralno-zelena, tirkizna ili zlatna.

I kod muškaraca i kod žena Gija cijelo tijelo osim stidnih zona i pazuha prekriveno je kratkim nježnim paperjem. Ljudi s svijetlim, blistavim perjem su veseo prizor kada su goli, ali su mnogo neprijatniji zbog vaški i uši. Mitarenje je stalni a ne sezonski proces. S godinama, perje se prorjeđuje jer ne naraste ponovo svo opalo perje. Pjege ćelavosti uobičajena su pojava i kod muškaraca i kod žena Gija starijih od četrdeset. Zbog toga većina čuva najljepše od svojih pera opalih u mitarenju, da bi od njih, u slučaju potrebe, mogli napraviti periku. Oni čije je perje oskudno ili slabo mogu kupiti perike od perja u specijalizovanimprodavnicama.

Postoje i oni koji žele posvijetliti perje, obojiti ga u zlatno ili ukovrdžati; prodavnice perika u gradovima mogu ispuniti sve te prohtjeve i prodati periku u skladu s trenutnom modom. Siromašne žene s posebno dugim, raskošnim perjem često ga prodaju za sasvim pristojnu cijenu.

Gijani pišu pisljkama od perja. Tradicija je da otac poklanja komplet svojih vlastitih përa djetetu koje tek počinje učiti da piše. Zaljubljeni razmjenjuju svoja pera i njima pišu ljubavna pisma jedno drugom, lijep običaj, pomenut i u čuvenoj sceni iz predstave Nesporazum od Inuinuia: „O, moje nevjerno pero, koje piše njegovu ljubav njoj! Njegovu ljubav, moje pero i moja krv!“

Gijani su trezveni, staloženi, tradicionalisti nezainteresovani za inovacije, nepovjerljivi prema strancima. Otporni su na tehnološke izume i novotarije; pokušaj da im prodate hemijsku olovku ili avion, ili da ih uvučete u izvanredni svijet elektronike osuđen je na propast. Nastavit će pisati jedan drugom pomoću pera, računati napamet, ići pješke ili, ako je udaljenost veća, voziti se u kolima u

koja su upregnute životine nalik na pse, zvane ugnunu. Naučiće samo nekoliko stranih riječi ako je to apsolutno neophodno. Ne vrijedi ih upoznavati s korisnim tehnologijama, čudesnim uređajima, naprednim naučnim saznanjima bilo koje vrste (Gi je izuzetno popularna turistička destinacija). Čini se da kod Gijana nije moguće izazvati zavist ili pohlepu ili osjećaj inferiornosti.

Oni nastavljaju raditi tačno onako kako su uvijek radili, bez teškoća, baš tako, s nekom vrstom tuposti, ljubazne ravnodušnosti i nepopustljivosti, iza koje možda leži krajnje samozadovoljstvo, ili nešto potpuno drugačije.

Gluplja vrsta turista smatra Gijane, naravno, pticama, s ptičijim mozgom, pernatom glavom i tako to. Mnogi posjetioci iz naprednijih područja posjećuju male, spokojne gradiće, preduzimaju putovanja u unutrašnjost zemlje u kolima na ugnunu vuču, prisustvuju mirnim ali šarmantnim balovima (Gijani vole ples) i uživaju u starinskim kostimiranim večernjim predstavama ali uvijek s izvjesnom dozom prezira. „Perje bez krila,“ to je uobičajeni zajednički komentar. Tako zaštićeni posjetioci mogu provesti sedmicu na Giju a da nikada ne vide krilatog urođenika ili nauče da je ono što su smatrali pticom ili avionom ustvari žena na svom putu preko neba. Gijani ne govore o svojim krilatim ljudima ukoliko ih ne pitate. Oni ih ne skrivaju niti o njima lažu, samo o tome ne govore. Morao sam se ljubazno ali i uporno raspitivati da bih bio u stanju da napišem sledeći opis.

Krila se nikada ne razvijaju prije kasne adolescencije. Ne postoji nikakav znak sklonosti sve dok, kod djevojaka od osamnaest a kod momaka od devetnaest, ne nastupi slaba groznica i snažna bol u lopaticama. Slijedi period od godinu ili više, s ekstremnim psihičkim stresom i boli, tokom koga subjekat mora biti u miru, toplom i dobro hranjen. Ništa ga ne može zadovoljiti kao hrana (nastajući letač je strahovito gladan većinu vremena). Umotan je u prekrivače dok mu se tijelo restruktuiru, preraduje i ponovo izgrađuje. Kostí postaju lakše i porozne, cjelokupna muskulatura gornjeg dijela tijela se mijenja a koštane izrasline naglo se razvijaju iz lopatičnih kostiju. Na kraju, na krilima izrasta perje, što nije bolno. Osnovna pera su ogromna i mogu biti duga cijeli metar. Raspon krila odraslog muškarca je oko četiri metra dok je kod žena oko pola metra manji. Čvrsto perje izraslo iz nožnih članaka širi se okom leta.

Svaki pokušaj ometanja, sprječavanja ili zaustavljanja rasta krila je uzaludan, veoma opasan a može biti i fatalan. Ako se krilima ne omogući potpun razvoj, kosti i mišići se savijaju i grče uzrokujući neizdrživu neprestanu bol. Amputacija krila ili letnih pera, u bilo kom stadijumu, rezultira agonijom i mučnom smrću. Među nekim najkonzervativnijim, arhaičkim ljudima Gija, kao što su plemenska društva koja žive duž ledenih obala sjevernog polatnog regiona i čopori hladnih, neplodnih stepa dalekog juga, ova ranjivost krilatih ljudi ugrađena je u religiju i ritual. Na sjeveru, kada se kod mladih primijete prvi fatalni znaci, on ili ona se

zarobljava i predaje plemenskim starcima. U ritualu sličnom obredu sahrane, oni vežu teško kamenje za žrtvine ruke i noge a onda u koloni polaze do visoke litice iznad mora i gurnu žrtvu preko ruba uz povike „Leti, leti za nas!“.

Među stepskim plemenima juga, krilima se dozvoljava da se potpuno razviju, i mladi su okruženi pažnjom i ljubavlju svih tih godina. Recimo da se radi o djevojci kod koje su se pokazali fatalni znaci. Tokom groznice, ona funkcionira kao šaman i istinozborac. Sveštenici slušaju i interpretiraju običnom narodu sve što ona kaže. Kada joj krila u potpunosti izrastu, sputaju ih na leđima i cijelo pleme kreće s njom do najbližeg visokog mjesta, litice ili grebena; put koji često može potrajati sedmicama u toj ravnoj, pustoj zemlji. Na uzvišenju, nakon višednevnog iscrpljujućeg plesa i udisanja halucinogenog dima prigušenih vatri byubyu drveta, drogirani sveštenici prilaze mladoj ženi i uz ples i pjesmu odvođe je do ruba litice. Tu joj oslobađaju krila. Ona ih širi po prvi put i, poput sokola koji napušta svoje gnijezdo, skače s litice u vazduh, široko razvijajući svoja ogromna neprobana krila. I, bez obzira da li poletila ili pala, svi muškarci plemena, uz uzbuđeno vrištanje, počinju da je gađaju strijelama

ili oštrim lovačkim kopljima. Pogođena desetinama kopalja i strijela, mlada žena počinje da pada prema dnu litice. Ako je u njoj i preostalo nešto života, on se gasi u sudaru s nemilosrdnim stijenama. Ostali tada bacaju i gomilaju kamenje preko njenog

tijela dok je gomila ne pokrije u potpunosti. Postoji mnoštvo ovakvih gomila u podnožju svake litice ili grebena u cijeloj stepskoj zemlji; stare gomile daju stijene za nove.

Neki mladi ljudi pokušavaju izbjeći sudbini bježeći od svog naroda, ali slabost i groznica koji prate razvijanje krila obogaljuju ih i oni nikada ne stižu daleko. Postoji predanje o krilatom čovjeku koji se sa svete litice vinuo u nebo i poletio tako snažno da je umakao strijelama i kopljima i nestao u nebu.

Originalna priča se ovdje završava. Dramaturg Norwer iskoristio je ovu priču kao osnovu za romantičnu tragediju. U njegovom komadu „Prekoračenje“, mladić se dogovorio sa svojom ljubljenu i odletio na susret s njom.

Ali, ona ga je nenamjerno izdala drugom prosci i ovaj je ležao u zasjedi. Kad su se zaljubljeni zagrlili, prosac baci svoje koplje i ubije krilatog suparnika. Djevojka izvuče svoj nož i ubije ubicu a zatim, nakon razmjene mučnog oproštaja s još ne posve mrtvim krilatom, probode sebe. Ovo je melodramatično ali, ako je dobro izvedeno, veoma dirljivo; svako pusti suzu kada se heroj prvo spusti kao orao a kasnije, umirući, obgrli ljubljenu svojim velikim bronzanim krilima.

Jedna verzija „Prekoračenja“ izvedena je nekoliko godina kasnije na mom svijetu, u Čikagu, u Teatru trenutne stvarnosti. Vjerovatno neizbježno, ali nažalost, prevedeno je kao „Žrtvovanje anđela“. Bez ikakve mitologije ili pouke, ičega nalik anđelima sa Gija. Sentimentalne slike slatkih malih beba s majušnim krilcima,

okružene duhovima čuvarima, ili veće slike božanskih glasnika izgledale su kao izrugivanje svakom roditeljskom i svakom adolescentskom strahu; neobičnom ali strašnom deformitetu, prokletstvu, osudi na smrt.

Među urbanizovanim Gijanima, ova strepnja je u izvjesnom stepenu umanjena, pošto se krilati pripadnici ne tretiraju kao materijal za žrtvovanje već s tolerancijom i izvjesnom simpatijom, kao ljudi s urođenom većom tjelesnom manom. Ova sposobnost izgledanepotrebno.

Letjeti iznad proplanaka, trkati se s orlovima i jedriti s kondorima, plesati u vazduhu, jahati na vjetru, ne u bučnoj metalnoj kutiji ili u novotarijama od plastike, platna i traka nego vlastitim širokim, snažnim, raskošnim raširenim krilima; može li to biti išta drugo osim čiste radosti, slobode? Kako težak, namćorast, bezdušan mora biti Gijanin da bi mislio kako je čovjek koji može letjeti nakaza! Ali, oni imaju svoje razloge. Činjenica je da se krilati Gijanin ne može pouzdati u svoja krila. Ne, ne postoji greška u dizajnu krila. Ona ga služe savršeno, uz malo vježbe, za kratke letove, pokušaje jedrenja i lebdenje u uzlaznim strujama i, uz više vježbe, za vazdušne akrobacije. Kad se krilati čovjek potpuno usavrši, ako leti često, može steći veliku izdržljivost.

Tada može ostati u vazduhu gotovo neograničeno. Mnogi nauče i spavati u letu. Rekordni let dug je preko tri hiljade kilometara, samo uz kratke stanke radi jela. Većinu ovih dugih letova poduzele su žene kojima njihova lakša tijela i konstrukcija kostiju daju prednost na dugim letovima. Muškarci, sa svojom snažnom muskulaturom, osvojili bi sve nagrade za brzinu, da ovakve nagrade postoje. Ali, Gijani se ne zanimaju za rekorde i nagrade, posebno ne u rizičnim takmičenjima u kojima bi mogli izgubiti i život. Problem je što su letačeva krila podložna iznenadnom, potpunom i katastrofalnom otkazu.

Aero inženjeri i medicinski istraživači na Giju i drugdje nisu bili u stanju otkriti zašto. Ne postoji nikakva vidljiva greška u dizajnu krila; njihovo otkazivanje mora da je prouzrokovano još uvijek nepoznatim fizičkim ili psihološkim faktorima, nekom nekompatibilnošću cijelog tog procesa s ostatkom tijela. Nažalost, nikakva nepravilnost ne pokazuje se ranije; nema nikakvog načina da se predvidi otkazivanje krila. Sve se dešava bez ikakvog upozorenja. Letač koji je mladost proveo bez i najmanje sjenke problema ustaje jedno jutro i, dostižući visinu iznenada, užasnuto, otkriva da ga krila više ne slušaju; uzdrhtala, sklopljena, vise sa strana paralizovana.

I on pada s neba kao kamen.

Medicinska literatura navodi da se jedan od dvadeset letova završi fatalno. Letači s kojima sam razgovarao smatraju da otkazi krila nisu ni približno toliko česti, navodeći primjer letača koji je decenijama letio svaki dan. Ali, to nije bila stvar o kojoj su sa mnom željeli pričati, pa ni između sebe. Smatraju da ne postoji nikakva preventivna mjera ili ritual, prihvatajući to kao čistu slučajnost.

Otkaz može nastupiti na prvom letu, ili nakon više hiljada. Nije utvrđena nikakva uzročna veza: nasljedni faktori, starost, iskustvo, zamor, ishrana, osjećaji, psihičko stanje. Svaki put kad letač uzleti, šanse otkaza su iste.

Neki i prežive pad. Oni nikada više ne padnu jer nikada više i ne polete. Jednom kada krila otkazu, postaju neupotrebljiva. Ostaju paralizovana, vuku se pored i iza vlasnika kao ogromni, nepotrební pernatí ogrtač.

Stranci pitaju zašto letači ne nose padobrane za slučaj da krila otkazu. Naravno da bi mogli. To je stvar naravi. Krilati čovjek u letu spreman je prihvatiti rizik otkaza krila. Onaj ko ne prihvata rizik i ne leti. Ili možda onaj ko razmišlja o rizicima ne leti, a onaj ko leti ne razmišlja o rizicima.

Pošto je amputacija krila bezuslovno fatalna, a hirurško uklanjanje bilo kog dijela izaziva akutni, neizdrživi i blokirajući bol, pali letači i oni koji izaberu da ne lete moraju vući svoja beskorisna krila cijelog života, svuda. Njihov izmijenjeni kostur nije dobro prilagođen životu na tlu; smara ih i lagani hod, kosti se lako lome a mišići povređuju. Neki od letača koji ne lete dožive i šezdesetu. Oni koji lete gledaju smrti u lice svaki put kad se odvoje od tla. Neki od njih su, ipak, još uvijek živi i još uvijek lete i u osamdesetim.

To je stvarno veličanstven prizor – uzlijetanje. Ljudi nisu toliko nezgrapni koliko sam ja to očekivao. Poznavao sam graciozni let gospodara vazduha kao što su pelikani ili labudovi. Naravno, lakše je uzletjeti s nekog uzvišenja, ali ako pri ruci nema nekog pogodnog, sve što je potrebno je potrčati dvadeset ili dvadeset pet metara, dovoljno za par zamaha velikih raširenih krila i već se odvajaju od tla, uzdižu, lete; možda naprave krug iznad uzdignutih lica i nasmiješe se prije nego se uzdignu iznad krovova ili okolnih brda. Lete skupljenih nogu, tijela malo zabačenog unazad, nožnih pera raširenih nalik na rep sokola. Kako ruke nemaju zajedničkih mišića s krilima (krilati Gijanac ima šest udova) ruke može držati opružene duž tijela radi smanjenja otpora vazduha i postizanja veće brzine. Pošto su ruke u letu slobodne, može raditi njima bilo šta što i inače radi: češati se po glavi, guliti voće, skicirati pogled iz visina, držati bebu.

Razgovarao sam nekoliko puta s krilatim Gijaninom po imenu Ardiadia; ono što slijedi su njegove riječi, snimljene uz njegov pristanak:

„O, da, kada sam ustanovio da ću dobiti krila. Strašno! Nisam mogao povjerovati. Bio sam tako siguran da se to meni neće dogoditi. Dok smo bili djeca, znaš, zbijali smo šale na račun ovog ili onog 'prizemljenog' ili smo govorili 'uzletiće on jednog od ovih dana'. Ali ja? Meni da izrastu krila? To se meni ne može dogoditi. Tako da, kada sam dobio glavobolju, počeli me boliti zubi a na kraju i leđa, govorio sam sebi 'to je zubobolja' ili 'zaradio sam neku infekciju ili čir'. Ali, kada

je stvarno počelo nisam sebi više mogao lagati. Bilo je strašno. Ne pamtim mnogo o tome.

Bilo je neugodno. Bolno. Na početku kao da noževi prelaze preko leđa i zarivaju se među lopatice, kandže koje razdiru moja leđa. A onda je zahvatilo sve, moje ruke, moje noge, moje prste, moje lice. Nedeljama nisam mogao ustati. Sidem s kreveta, tresnem na pod i ne mogu ustati. Ležim dozivajući majku:

‘Mama! Mama, molim te, dođi!’ A ona spava. Radi do kasno, posluhuje u restoranu, i kući se vraća kasno iza ponoći. Ima čvrst san. Osjećao sam kako pod postaje vruć ispod mene. Bio sam vreo od groznice i pokušavao pomaknuti lice na neko hladnije mjesto na podu.“

„Vidiš, ne znam da li je bol popustila nakon nekoliko mjeseci, ili sam se ja navikao.

Bilo je teško, naravno. Dugo, dosadno, neobično. Ležanje. Dok boli, uvijek najviše boli noću. Stalna slaba groznica vjerovatno uzrokuje neobične misli, smiješne ideje. I nikada ne možeš o njima razmišljati, nikada zadržati tu ideju u mislima.

Osjećao sam kao da nikada nisam stvarno razmišljao. Ideja mi sama dođe, svega me prožme i ja je primijetim. I nisam imao nikakvih planova za budućnost jer, šta je sada moja budućnost? Želio sam biti učitelj. Moja majka bila je oduševljena time, podsticala me da produžim školovanje i upišem učiteljski fakultet. Tako, proveo sam devetnaesti rođendan ležeći u svojoj maloj sobi, u trosobnom stanu iznad prodavnice u Lacemakers Lane. Majka je donijela razna fina jela iz restorana i flašu medovine, i pokušavali smo da napravimo malu proslavu. Samo, nisam mogao piti, a ona nije mogla jesti od plača. Ali, ja sam jeo (uvijek sam bio strašno gladan) i to ju je bodrilo. Sirota mama!“

„Dakle, izvukao sam se iz toga, malo po malo, i krila su rasla, velike ružne obješene stvari, gnusne kad su počele rasti, a još gore kad su narasla onako goluzdrava, s ponekim slabašnim perom. Ali, kad je niklo primarno i sekundarno perje, i kad sam počeo osjećati mišiće ispod i mogao raširiti svoja krila, koristiti ih, zavolio sam ih. I, nije više bilo groznice ili je više nisam primijećivao, nisam siguran.

Mogao sam ustati i hodati okolo. Osjećao sam se tako laganim, kao da na mene više ne djeluje gravitacija, bez obzira na težinu svojih velikih krila. Mogao sam ih podići, odvojiti od tla.“

„Ali ne i sebe. Još sam bio vezan za tlo. Tijelo mi je bilo lagano ali me je hodaње zamaralo. Ustanovio sam da mi je najlakše praviti duže skokove. Osjećao sam se nešto bolje ali me je to uznemiravalo i činilo malodušnim. Bio sam zarobljen.

U zamci. A onda je došao jedan letač, čovjek iz grada, koji je čuo za mene. Letači paze na djecu koja prolaze kroz promjenu. Dolazi je više puta da bi provjerio moju

majku i bio siguran da se ja osjećam dobro. Zahvalan sam mu zbog toga. Sada je došao, dugo sa mnom razgovarao i pokazao mi vježbe koje moram raditi. I ja sam ih radio, svaki dan, stalno, sat za satom. Šta bih drugo mogao raditi? Volio sam čitati, ali se na to više nisam mogao koncentrisati. Volio sam ići u pozorište, ali to više nisam mogao, još uvijek nisam bio dovoljno ojačao. A mjesta kao što je pozorište i nisu imala prostor za velika krila. Zauzimate previše prostora, izazivate komešanje.

Bio sam dobar u matematici, u školi, ali više nisam mogao zadržati pažnju na problemu. Nije mi to izgledalo važno. Tako, nisam imao raditi ništa drugo osim vježbi koje mi je letač pokazao. I radio sam ih. Stalno.“

„Vježbe pomažu. Nije bilo dovoljno prostora u našoj dnevnoj sobi, nikada se nisam mogao potpuno istegnuti naviše. Osjećao sam se bolje, snažnije. Na kraju, počeo sam osjećati svoja krila. Postala su dio mene. Ili sam ja postao dio njih.“

„Tako, jednog dana, više nisam mogao ostati unutra. Bio sam u stanu trinaest mjeseci, u te tri male sobe, većinu vremena u svojoj sobici. Trinaest mjeseci! Mama je bila na poslu. Krenuo sam niz stepenice. Sišao sam prvih desetak stepenika i podigao svoja krila. Stepenište je bilo pravno i ja sam se uzdigao i preletio poslednjih šest stepenika. Snažno sam tresnuo na dno, noge su mi se savile, ali nisam zaista pao. Nije to bio let, ali nije bio ni pad. Izašao sam napolje.

Vazduh je bio prekrasan. Osjećao sam kao da nisam stvarno disao cijelu godinu. Ustvari, osjećao sam kao da nikada stvarno nisam znao šta je vazduh, cijelog svog života. U ovoj maloj ravnoj ulici, sa zgradam koje se nadnose nad nju, bilo je vjetra, bilo je neba, nije bilo plafona. Nebo nad glavom. Vazduh.“

„Krenuo sam. Nisam imao nikakav plan. Želio sam izaći iz ovih ulica i aleja, negdje na otvoreno, veliki trg, raskršnicu ili park, bilo šta s otvorenim nebom. Ljudi su buljili u mene ali me to nije zabrinjavalo. I ja sam buljio u ljude s krilima, dok ih ja nisam imao. Ništa posebno, obična radoznalost. Krila nisu tako česta. Znao sam se ponekad zapitati kakav je osjećaj imati ih. Obična znatiželja. Zbog toga me sada nisu brinuli pogledi ljudi. Samo sam želio izaći ispod krovova. Noge su mi bile slabe i nesigurne ali sam produžio, i ponekad, kada na ulici nije bilo mnogo ljudi, malo bih uzdigao krila, prozračio ih, osjetio vazduh ispod pera i barem malo smanjio pritisak na noge.“

„Tako sam stigao do pijace. Bila je zatvorena, bila je rana zora, tezge su bile sklopljene i bilo je dosta slobodnog prostora u sredini. Stajao sam tu neko vrijeme radeći vježbe, istežući se i savijajući (prvi put sam se mogao potpuno istegnuti uvis i bio je to izvanredan osjećaj). Zatim sam lagano potrčao i noge su mi se odvojile od tla za momenat. Potrčao sam, zamahnuo krilima, uzletio i sletio, zamahnuo

ponovo i poletio. Ali, ispred mene nalazila se zgrada, sivi kameni zid ravno pred mojim licem, nisam je mogao izbjeći. Odgurnuo sam se rukama i pao na pločnik. Okrenuo sam se, ponovo potrčao i poletio. Ponavljao sam to neko vrijeme, ostajući nisko, učeći kako da se okrenem, kako da koristim svoja repna pera. Bilo je tako prirodno, osjećate šta treba raditi, vazduh vam to govori (ali ljudi ispod gledali su naviše i klicali kad se obrušim prenatlo). Nisam mario. Ostao sam satima, do mraka, kad su svi ljudi već bili otišli. I tek tada uzletio iznad krovova. Ali, mišići krila bili su mi veoma umorni, i bilo je bolje da što prije sletim. Lakše reći nego učiniti. Mislim, slijetanje mi je bilo teško zato što nisam znao sletjeti. Spuštao sam se kao vreća kamenja, buf! Gotovo sam polomio noge a tabani su gorjeli kao u vatri. Kad bih to nekome rekao, podsmijavao bi mi se. Baš me briga!“

„Bilo je tako teško hodati. Mrzio sam to. Hramati prema kući vukući svoja krila, osjećati se nemoćno, teško. Potrajalo je dok sam stigao, a mama je stigla malo poslije mene. Pogledala me i rekla: 'Bio si napolju'. 'Letio sam, mama', odgovorih, a nju obliše suze. Bilo mi je žao zbog nje, ne znam šta bih drugo rekao. Nikada me nije pitala da li bih želio letjeti. Znala je da bih. Ne razumijem ljude koji imaju krila a ne koriste ih. Pretpostavljam da su zainteresovani za karijeru. Možda su zaljubljeni u nekog na tlu. Možda. Ne znam. Stvarno to ne razumijem. Željati ostati dole. Izabrati da ne letiš. Ljudi bez krila nemaju izbora, nije njihova greška što su prizemljeni. Ali, ako imaš krila?“

„Možda se boje otkazivanja krila, naravno. Krila ne otkazuju ako ne letiš. Naravno da ne otkazuju, kako bi i mogla? Kako se može pokvariti nešto što nikada nije ni radilo? Mislim da je za neke ljude važnija sigurnost. Oni imaju porodicu ili obaveze ili posao ili nešto drugo zbog čega im je važna sigurnost. Ne znam. Moraćeš razgovarati s nekima od njih. Ja sam letač.“

Pitao sam Ardiadia kako provodi svoj život. Kao i mnogi letači, radi povremeno za poštansku službu. Uglavnom prenosi službenu prepisku i pošiljke na dugim elacijama, pa i preko mora. Kod posebno važnih pošiljki, rekao mi je, uvijek se šalju dva letača, za slučaj da jedan od njih doživi otkazivanje krila. Ima 32 godine. Pitao sam ga da li je oženjen. Ne. Letači se nikada ne žene. Tako su odlučili.

„Afere pod krilima“ rekao je uz blagi osmijeh.

Pitao sam ga da li su afere uvijek s drugim letačima.

„Da, naravno“, nenamjerno pokazujući iznenađenje ili gađenje na ideju o vođenju ljubavi s neletačima.

Njihovo ponašanje je pažljivo i civilizovano, oni su ljubazni, ali ne mogu sakriti osjećaj izdvojenosti, različitosti od bezkrilnih, nemajući nikakav stvarni posao s

njima. Gledaju s visina na nas ostale. Tražio sam da mi bolje razjasni taj njihov osjećaj superiornosti, i on je pokušao.

„Moći letjeti čini ostale stvari nezanimljivim. To što ljudi rade izgleda tako trivijalno. Letenje je cjelovito. Dovoljno. Ne znam da li to možeš razumjeti. Tu cjelovitost tijela, duha, neba. Po vedrom danu, na suncu, sa svim što leži negdje ispod, daleko. Ili po jakom vjetru, oluji, iznad mora, tamo gdje najviše volim letjeti. Iznad mora po olujnom vremenu. Kada ribarski brodovi traže sigurnu luku, a ti imaš samo samog sebe, nebo ispunjeno kišom i munjama, i oblake ispod svojih krila. Jednom kod rta Emer plesao sam s vodenim mlazovima. Sve što jesi, sve što imaš. Ako padneš, pao si i gotovo. Ako padneš iznad mora, pa, to je to. Ko će znati, koga je briga? Ne želim biti pokopan u zemlju.“

Zadrhtao je od same te ideje. Vidio sam podrhtavanje njegovih dugih, teških, bronzano-crnih krilnih pera. Pitao sam da li se iz tih krilatih afera ponekad rađaju djeca, i, uz izvjesnu uzdržanost rekao je da, naravno, i to se događa. Dijete uglavnom pripada majci-letačici, ali uglavnom ostaje na tlu i odrasta kod srodnika. Ponekad i majka odluči da ostane na tlu i stara se o djetetu. Rekao je to s izvjesnim prezirom.

Djeca letača nemaju nikakve naslijeđene predispozicije što se tiče razvijanja krila. Fenomen nije genetski uslovljen već razvojna patologija koju dijele svi Gijani, i pojavljuje se u manje od jednog promila stanovništva.

Razgovarao sam i s letačem koji ne leti. Dozvolio mi je da snimim te razgovore ali je zatražio da ne spominjem ime. Član je čuvene pravničke firme u malom gradu u centralnom Giju. On mi je rekao:

„Nikada nisam letio, ne. Imao sam dvadeset kad sam se razbolio. Sjećam se te godine, naravno. Bila je to strašna nesreća. Moji roditelji već su uložili dosta novca da bi me pripremili za koledž. Bio sam dobar student. Volim učiti a imam i visok IQ.

A mene, to su naprosto izdanci, izrasline. Smetaju u hodu, plesu, sjedenju na civilizovan način u normalnoj stolici, nošenju normalne odjeće. Nisam dozvolio da nešto takvo utiče na moju naobrazbu, na cijeli moj život. Letači su glupi, s perjem umjesto mozga. Nisam želio prodati svoj um za priliku da letim iznad vrhova krovova. Mnogo više me zanima šta se dešava ispod krovova. Ne zanimaju me vidici. Prednost dajem ljudima. Želim normalan život, želim se oženiti, imati djecu. Moj otac je bio ljubazan čovjek. Umro je kad sam imao šesnaest i uvijek sam mislio da, ako ja budem dobar sa svojom djecom kakav je on bio s nama, to će biti način da zadržim uspomenu na njega.

Imao sam dovoljno sreće da upoznam prekrasnu ženu koja se nije prepala mog nedostatka. 'On pokazuje svoja krila kao lagani pokret iznad glave' bilo je prvo što je rekla o meni. Tvrdila je da sam joj pri tom prvom susretu izgledao kao dosadni, mladi birokrata, sve dok se nisam okrenuo.“

Njegova pera na glavi bila su crna s plavom ćubom. Njegova krila, tijesno pripijena, sputana i povezana (kako su uvijek kod krilatih neletača, da bi bila sklonjena i neprimjetna koliko god je to moguće) s prekrasnim perjem tamno i svijetlo plave boje s crnim prugama i vrhovima.

„I tako, odlučio sam da ostanem čvrsto nogama na zemlji, u svakom smislu.

Da nikada ne podlegnem mladalačkom porivi za letenjem, (što se nikada nije desilo otkad sam prošao kroz kroz groznice i delirijum, otkad sam se oporavio od bolnog, razornog procesa). Ako ikada poželim poletjeti, sada kada sam oženjen, imam djecu, ništa, ništa me ne može navesti da odbacim svoj život. Bila bi to potpuna neodgovornost, arogancija, arogancija koja mi je odvratna.“

Razgovarali smo i o njegovoj advokatskoj praksi, koja je bila za divljenje, posvećena zastupanju siromašnih ljudi protiv prevaranata i profitera. Pokazao mi je simpatični portret svoje dvoje djece, stare jedanaest i devet godina, koji je nacrtao jednim od svojih vlastitih pera. Mogućnost da neko od djece dobije krila je, kao i kod svih Gijana, jedan prema hiljadu.

Prije nego što ćemo se rastati, upitao sam ga:

„Da li ikada sanjaš o letenju?“

Advokatski, bio je spor u odgovoru. Bacio je pogled kroz prozor.

„Svi ponekad sanjaju, zar ne“.

Prevod Master Yoda

Robert Silverberg

Nastaviće se...

"To Be Continued..." by Robert Silverberg

Nježno je kliznuo preko neba i spustio se u Central Park, na otvorenu travu između Gaj Titus Menenius sjedio je zamišljeno u svom čudno dekorisanom apartmanu u Park Aveniji piljeći u omotnicu koju je upravo primio.

Posmatrao ju je neko vrijeme, ne iz razonode, pošto ga zaista više nije mogla uznemiriti moguća prirode njenog sadržaja.

Nakon nekog vremena ustade s svoje crveno oivičene fotelje i pređe sobu u tri koraka. Još uvijek držeći omotnicu, spusti se na dugi zeleni kauč pored zida, proteže se, i noktom raspori omotnicu. Medicinski izvještaj, kao što je i očekivao.

"Dragi gospodine Ridvel," pročitao. "Uz ovo sam priložio kopiju Vaših laboratorijskih nalaza iz prošle sedmice. Zadovoljstvo mi je obavijestiti Vas da su vaši nalazi pozitivni. Na osnovu našeg razgovora, siguran sam da ćete biti veoma zadovoljni, a naravno, i vaša supruga.

Srdačno, F. D. Roklif, dr.med."

Pažljivo pročitao cijelo pismo još jednom, pregleda nalaze, i dozvoli da mu lice poprimi otvoreno zelenu boju. Bio je to gotovo antiklimaks, nakon svih tih stoljeća. Ništa ga nije moglo jako uzbuditi – ne više.

Ustade i sretno se protegnu. „Dakle, gospodine Risvel," reče sam sebi, „mislim da ovo zaslužuje piće. U stvari, noćni provod u gradu."

Izabrao je dnevni sako iz garderobe i pošao prema vratima. Dok im je prilazio, ona su se otvorila. Izašao je u hodnik, veselo zviždućući, uma ispunjenog novim planovima i novim mislima.

Osjećao se izvrsno. Nakon dvije hiljade godina čekanja, konačno je doživio zrelost. Imaće sina. Konačno!

...

"Dobar dan, gospodine Šajler," reče barmen. "Uobičajeno, gospodine?"

"Martini, naravno," reče V. M. Šajler IV, sjedajući za šank.

Iza projektovane ličnosti V. M. Šajlera IV, u mislima, smješкао se Gaj Titus. V. M. Šajler uvijek pije martini. I voli da je suv – veoma suv.

Barokni zvuci Vivaldijevog violinskog koncerta. Šajler pogleda na veliki ekran – spirale boja koje se pokreću u ritmu muzike.

„Dobar dan, gospođo Vanderpul,” čuo je barmena. „Jedan staromodni?”

Šajler otpi još jedan gutljaj martinija i osvrnu se. Djevojka koja se iznenada pojavila zauzela je mjesto do njega sasvim prirodno, kao da joj pripada.

„Šeron!” reče on.

Ona se osvrnu i nasmija, otkrivajući briljantni niz bijelih, savršenih zuba. „Bil! Nisam te primijetila! Od kada si ovdje?”

„Upravo sam stigao. Prije samo minut.”

Barmen spusti piće pred nju. Ona otpi dug gutljaj ne skidajući očiju s njega.

Šajler uhvati njen pogled i, iza njegovih očiju, Gaj Titus je hladno sagleda u novom svjetlu.

Sreli su se u ‘Kavanau’ mjesec ranije i on ju je spremno priključio nizu. Zašto da ne? Bila je mlada, lijepa, inteligentna, i predstavljala ugodno društvo. Bilo je i drugih nalik njoj – hiljadu drugih, dvije hiljade, pet hiljada. Možeš upoznati dosta njih u dva milenijuma.

Samo, sada je Gaj Titus konačno sazeo, i ima druge potrebe. Niz djevojaka kojima se Šeron priključila će se prekinuti.

Trebao je ženu.

„Kako je sluga Vol Strita?” upita Šeron. „Novac još uvijek stiže brže nego što ga možeš potrošiti?”

„Ostaviću da sama zaključiš,” reče on i poruči još dva pića. „Ideš li slučajno na koncert noćas? Bah grupa daje dobrotvorni koncert večeras, znaš, i čuo sam da ima još nekoliko karata od hiljadu dolara.”

Ima, pomisli Gaj Titus. Mamac je bačen. Ona mora nešto odgovoriti.

Ona zviznu. Dugi, lagani, uvježbani zvižduk. “Onda mislim da ti posao ide dobro,” reče ona. Obori oči. „Ali ne želim da ideš na ta skupa mjesta zbog mene, Bil.”

„Nije to ništa,” insistirao je Šajler dok je Gaj Titus nastavio da je procjenjuje.

„Izvešće Četvrtu brandenburšku. Dakle?”

Ona srete njegov pogled. “Žao mi je, Bile. Imam nešto drugo večeras.” Ton njenog glasa nije ostavljao Šajleru ni najmanju dilemu. Nije postojao način da je ubijedi. Gaj Titus osjeti oštar bol razučarenja.

Šajler podiže ruku, dlanom naprijed. “Ne govori dalje! Znam da si već rezervisana za večeras.” Napravi pauzu. “A sutra?” upita. “Čitaće se Vebsterova ‘Vojvotkinja

od Malfija' u dramskom društvu. To je bila jedna od mojih najdražih predstava dugo vremena.”

Bezzvučno se smiješeći, čekao je njen odgovor. Webster mu je zaista dugo bio omiljen. Gaj Titus prisustvovao je jednom od prvih njegovih nastupa, tokom svog kratkog zaposlenja u sudnici Džejmsa prvog. Tokom sledeća tri ipo stoljeća formirao je sentimentalnu vezu s tom starom melodramom.

”Ni sutra, takođe,” reče Šeron. „Neke druge noći, Bile.”
„Dobro,” odgovori on, „neke druge noći.”

...

On spusti ruku i položi je ispred sebe, i oni ostadoše tihi, slušajući Vivaldija u pozadini. Posmatrao je njenu visoku, oštru stražnjicu u ružičastom polusvjetlu. Začudilo bi ga ako bi mu ona rodila dijete koje je tako dugo očekivao.

Odbila je sve njegove pokušaje na način koji ga je iznenadio. Nije bila impresionirana njegovim izgledom niti kulturom. Titus tužno zaključi da, možda, njegov Šajler izgled možda nije odgovarajući za nju.

Ne, pomisli odbacujući tu ideju. Dosadni, spori Vivaldijev prelaz utonu prema svršetku i nastupi življi alegro. Ne, imao je i previše iskustva u procjenjivanju ličnosti-lica da bi pravio takve greške. Bio je siguran da je V. M. Šajler sposoban obraditi Šeron.

Tokom prvih nekoliko stotina godina svog neočekivano dugog života, Gaj Titus bio je primoran da koristi različite likove. Bila je to stvar preživljavanja. Stvari su postale mnogo lakše nakon pada Rimskog carstva. U srednjem vijeku morao je koristiti sve svoje sposobnosti da bi izmakao sujevjerju. Pažljivo je izgradio cijeli niz maski, lažnih lica, kao mehanizam preživljavanja.

Koliko je samo puta čuo da mu neko kaže, u šali, “Trebao bi se baviti glumom.” On jeste glumio. Bio je čovjek s hiljadu lica. Ponegdje, između ostalog, koristio je i neizmijenjeni lik Gaja Titusa Meneniusa, civis Romanus (građanin Rima), krijući svoje mnogobrojne maske. Ali, Gaj Titus krio se iza tih maski – lica koje je ponekad bilo V. M. Šajler IV; koje je bilo Preston Risvel sedmicu prije, kada je posjetio doktora zbog sudbonosnog ispitivanja; koje je bilo Leslie Mekgregor ili Sem Spilman ili Fil Karlson juče, zavisno od toga gdje se Gaj Titus nalazio, u kakvim okolnostima, i s kim je pričao. Postojala je samo jedna osoba koja nije mogao biti, a to je on sam.

On nije besmrtni, znao je to. Ali, bio je relativno besmrtni. Život mu je bio veoma produžen, i trebalo mu je dvije hiljade godina da postane polno zreo.

Životni vijek mu je praktično stotinama puta prevazilazio životni vijek normalnog muškarca. I, prema onome što je naučio posljednjih stotinjak godina, njegova dugovječnost prenosi se genetski. Sve što mu je sada trebalo je neko da je prenese.

Hoće li prevladati? To nije znao. Bila je to igra koju će igrati. Očekivati šta će biti posmatrajući svoju djecu, djecu svoje djece, dok odrastaju. Nimalo ugodno, pomisli.

Razgovor s Šeron je podbacio; očigledno je nešto bilo pogrešno u njegovom Šajlerovom licu, ona je brzo izgubila interesovanje, a on nije bio u stanju pronaći u čemu leži problem. Nakon nekoliko minuta nevezanog ćaskanja, ona se oprostila i napusti bar. Posmatrao je kako odlazi. Otmeno mu je izvrđala. Šta dalje?

Mislio je da zna.

...

Bar na istočnoj obali bio je duboko u predgrađu i nije bio na dobrom glasu. Gaj Titus gurnu obrtna vrata i potraži šank.

„Zdravo, Sem. Šta ćeš?” upita barmen.

„Daj mi pivo, Džeri.” Barmen pruži pivo niskom, crnomanjastom čovjeku u kožnoj jakni.

„Sve u redu?”

„Ne žalim se, Džeri. Kako posao?” upita Sem Spilman prinoseći pivo ustima.

„Slabo.”

„Zašto ne postaviš automate? To se dešava sa svim poslovima danas.”

„Sigurno, Sem, sigurno. Ali, gdje da nađem novac? To je dvadeset.” Uze novčić koji je Sem spustio na bar i naceri se.

„Možeš sebi priuštiti pivo.”

„Poznaješ me, Džeri,” reče Sem. “Mogu platiti.”

Džeri klimnu. “Dosta dobro.” Spusti novčić u kasu. “Usput, Džindžer te tražila. Šta imaš protiv nje?”

“Protiv nje? Ništa. Na šta misliš?” Sam zatraži da mu ponovo napuni kriglu.

„Lovila te je. Znaš to, zar ne?” Džeri se cerio.

Gaj Titus pomisli: Nije mnogo bistra, ali veoma dobro može zadovoljiti moje potrebe. Ima druge vrijedne osobine.

„Zdravo, Sami.”

Okrenu se da je pogleda. “Zdravo, Džindžer,” reče. “Kako si, mala?”

“Nije loše, medeni.” Ali, nije tako izgledala. Izgledala je kao da je provučena kroz mlin. Njena plava kosa bila je raščupana, bluza pogužvana i, kao i obično, zubi su joj bili umrljani karminom.

„Volim te, Sami,” reče ona nježno.

„I ja tebe volim,” odgovori Sam. I mislio je to.

Gaj Titus kiselo pomisli: Ali koliko njenih karakteristika želim prenijeti. Zapravo, mislim da je odgovarajuća. Solidna je to cura.

„Sem,” reče ona, prekidajući tok njegovih misli, „zašto ne dolaziš češće? Nedostajao si mi.”

„Vidi, Džindžer bejbi,” reče Sem. “Zapamti, imam mnogo posla. Ako se uzmemo, moraš znati da me često neće biti kod kuće. Ja sam kamiondžija. Nećeš me vidati više nego jednom, dvaput sedmično.”

Titusse počea po licu. Nije bio potpuno siguran, nakon svega, da je ova djevojka vrijedna pažnje. Imala je hrabrosti, dobro, ali, da li je dostojna da vaspitava rasu besmrtnih?

Nije dobio priliku da to otkrije. „Da se uzmemo?” Plavušin glas pokazao je nevjericu. “Ko, dodavola, želi da se ženi? Pogrešno si nešto skopčao, Sem. Ja ne želim da se vežem.”

“Naravno, medena, naravno,” reče on. “Samo, mislio sam...”

Džindžer ga zaustavi. “Pomišljaj na sve što želiš, Sem, sve što želiš. Samo ne na brak.”

Buljila je u njega par trenutaka a onda izađe. Sem je ogorčeno gledao za njom.

Gaj Titus cerio se pod maskom Sema Spilmana. Ona nije bila prava. Dvije hiljade godina života govorilo mu je da su žene nepredvidljive i, sve u svemu, nije bio iznenađen njenom reakcijom na svoj prijedlog.

Ali, uznemiravao ga je drugi neuspjeh te večeri. Šta se desilo s njegovom sposobnošću procjenjivanja? Možda, pomisli, gubim bitnu sposobnost ličnosti-predstavljanje. Nije imao pojma.

• • •

Satima, Gaj Titus hodao je ulicama Njujorka.

Njujork. Stvarno je bio nov. Postoji i Stari Jork u Engleskoj. Gledao je oba kako od malog sela postaju naselje, grad, metropola.

Metropola. To je bilo grčki. Trebalo mu je dvanaest godina da nauči grčki.

Nije morao žuriti. Dvanaest godina. Još nije bio mladić. Sjećao se kad je imperator ugledao znak na nebu: In hoc signo vinces. U dobi od četiri stotine šezdeset i dvije još uvijek je bio premlad da stupi u službu Imperije.

Gaj Titus Menenius, građanin Rima. Dok je bio dijete mislio je da će Rim trajati vječno. Ali nije. Rim je pao. Egipat, za koji je dugo mislio da će ostati zauvijek,

nestao je još brže. Umro je i raspao se i kliznuo u Veliku Rijeku koja nosi sve živote u smrt.

Tokom godina i stoljeća, rase i ljudi i nacije su dolazile i odlazile. Njihov prolazak nije ostavio traga na Gaja Titusa. Išao je prema sjeveru. Skrenuo je lijevo u Market Street, udaljavajući se od menhetenskog mosta. Neočekivano, umorio se od hodanja. Zaustavio je taksi.

Dao je taksisti svoju adresu u Park aveniji i zavalio se u sjedište.

Prvih nekoliko stoljeća bilo je teško. Kao prvo, on nije odrastao. Sa dvadeset, dostigao je svoju punu visinu, 175. Ali, izgledao je kao da ima sedamnaest.

I još uvijek je isto izgledao, devetnaest stoljeća kasnije. Bilo je teško obezbijediti dovoljno novca za preživljavanje tokom tog vremena. Djeca ne dobijaju dobro plaćene posove.

Ustvari, živio je mizernim životom stoljećima. Ali vremenom, stvorile su se mogućnosti da zaradi pravi novac. Novac pravi novac, u kapitalističkom sistemu, ako imate strpljenja. Vrijeme je bilo na njegovoj strani.

Ali ne dok se sistem slobodnog preduzetništva nije raširio svuda. Ulog od nekoliko stotina funti u pravu firmu donio mu je 1735. ekstra zaradu. Britanska kompanija istočne Indije donijela mu je finansijsko osamostaljenje i mogućnost daljeg investiranja uz mogućnost lagodnog života. Kao ekspert s izvanrednim uspjehom i stogodišnjim iskustvom, donosio je značajne odluke.

„Stigli smo, momče,” reče taksista.

Gaj Titus izađe i pruži vozaču pet novčanica. Nije sačekao kusur. Zeus, pomisli. Mislim da ću provesti noć s tobom.

Nije se stvarno napio još od velikog sloma berze, 1929.

...

Lesli Mekgregor gurnu vrata ‘San Marino’ bara u Grinič Vilidžu, uđe i krenu prema stolu u dnu. Tri gosta već su sjedila tamo, i vodila živ razgovor. Lesli pruži ruku i dvojica muškaraca joj uzvratije. Djevojka se nasmiješi i pozdravi.

“Upadaj, Les,” viknu preko zadimljene sobe. „Mak je upravo prodao priču!”

Njen duboki glas bio je čist i snažan.

Mak, krupni čovjek do zida, nasmiješi se i podiže pivo.

Lesli tiho priđe i sjede pored Korvina, drugog muškarca u ovom triu.

„Prodao priču?” ponovi Lesli lukavo.

Mak odmahnu. „Chimerical Review,” reče. “Mali prilog koji sam nazvao ‘Pogledaj baklju’ Ništa posebno, ali je prodato, znaš.”

”Ako neko želi da prokurva umjetnost,” reče Korvin.

Lesli se namršti. "Ne budi prost. Na kraju, i Mak mora plaćati svoje račune." Okrenu se prema djevojci. "Loren, možemo li razgovarati za momenat?" Ona zagladi svoju plavu kosu koja je padala preko leđa i nabaci široki osmijeh na lice. „Naravno, Les,” reče svojim nevjerovatno dubokim, skoro muškim glasom. „Koja je tvoja velika tajna?” Nema tajne, pomisli Gaj Titus. Ono što želim tako je jednostavno.

Nekada davno mislio je da njegova skoro-besmrtnost nosi sa sobom i sterilnost. Sada je znao da je to samo stvar vremena – i izrastanja. Dok je ustajao i kretao s Loren kroz zadimljeni bar, uhvati svoj odraz u zamrljanom ogledalu iza bara. Nije izgledalo da ima više od dvadeset pet. Ali, stvari su se promijenile u posljednjih pedeset godina. Nikada ranije nije imao jaku bradu; nije razvio svoj bariton do pred sam Prvi svjetski rat.

Bilo je teško, kao prvo, sakriti svoju besmrtnost. Mijenjanje imena, mijenjanje adresa, mijenjanje, mijenjanje, mijenjanje. Dok nije otkrio da nema potrebe za mijenjanjem, ne stvarne.

Ljudi ne pamte lica. Sva su lica jednaka. Dva oka, dva uha, nos, usta. Šta još ima na licu? Samo ličnost koja je iza njega.

Ličnost je nešto što se prikazuje – nešto što izbaciš na ekran da bi to drugi vidjeli. Gaj Titus Menenius je otkrio da mu dvije hiljade godina iskustva daje dovoljno unutrašnje psihološke snage da bi mogao prikazati bilo koju ličnost koju želi. Sve što je trebao je promijeniti odjeću i ličnost i bio je druga osoba. Njegovo lice promijeni se u skladu s tom ličnošću; nikada ga niko nije otkrio.

Loren sjede na barsku stolicu. "Pivo," reče ona barmenu. "Šta se događa, Les? Šta te to izjeda?"

On osmotri njeno snažno, čvrsto lice, njene duboke, podrugljive oči. "Loren," reče nježno, "želiš li se udati za mene?"

Ona trepnu. "Udati se za tebe? Tebe? Udati se?" Ponovo se nasmiješi.

"Ne misliš to stvarno? Buržujski konformnista, kao i ostali." Zatrese glavom.

"Ne, Les. Bez obzira da li se šališ, znaš ti i bolje od toga. U čemu je vic?"

"Nema vica", reče Lesli, a Gaj Titus borio se s iznenađenjem i šokom svog trećeg promašaja. "Vidim šta misliš," reče Lesli. "Zaboravi sve. Pozdravi ostale."

Ustade ne otpivši svoje pivo i izađe kroz vrata.

...

Lesli je koračo ulicom tražeći podzemnu. Onda Gaj Titus skide masku, povrati kontrolu i pozva taksi.

Ušao je u taksi i dao taksisti adresu. Nije postojao nikakav razlog da nastavi svoju večernju avanturu.

Bio je zbunjen. Kako su njegove tri ličnosti-lica mogla tako u potpunosti podbaciti? S lakoćom je mogao 'smotati' te tri cure kad god bi ih sreo, ali noćas, idući od jedne do druge, čim bi napravio neki ozbiljniji pokušaj cijela stvar bi propala. Zašto?

„Ovo je vašljiv svijet,” reče vozaču, uzimajući na trenutak masku Fila Karlsona, ciničnog novinara. „Prokleta vašljiv.” Njegov glas zvučao je hrapavo.

„Šta ne valja, momče?”

„Posvađao sam se sa sve tri svoje cure. Ovo je vašljiv svijet.”

„Razumijem to,” reče vozač. Taksisti uđe u Park. „Ali, posmatraj to ovako: kome trebaju?”

Na trenutak maska se povuče i Gaj Titus a ne Fil Karlson reče, „Tu si potpuno u pravu! Kome trebaju?” Plati taksisti i izađe iz taksija.

Kome trebaju? Bilo je to dobro pitanje. Postoji bezbroj djevojaka. Zašto se opterećivati sa Šeron, ili Džindžer, ili Loren? Sve one imaju svoje kvalitete – Šeron društvenu uglađenost, Džindžer snagu i polet, Loren oštri intelektualizam. Sve tri su bile lijepe, zgodne, atraktivne. Samo, svakoj je nedostajalo nešto što su druge imale. Ni jedna nije bila sigurna u sebe, pomisli opraštajući sebi neuspjeh. Drugi bi to možda nazvali uobraženošću, pomisli kiselo.

Ni jedna od njih nije bila prava. Ali ako nekada, negdje, na neki način, uspije ujediniti te tri cure, te tri ličnosti, u jednom tijelu, to će biti prava -On huknu. Okrenu se i ugleda taksi koji je upravo pristizao.

„Hej, taksi!” pozva Titus. „Dolazi ovamo! Vozi me nazad u ‘San Marino’!”

• • •

Nije bila tamo. Kad je Leslie upala, uhvati Korvinov znak. Sjedio je sam i cereći se ispijao svoje pivo.

„Gdje su svi otišli? Gdje je Loren?”

Niski čovjek se ispravi, podiže obrve i sleže ramenima. „Otišli su prije minutu.

Ne, desetak minuta. U različitim smjerovima. Ostavili su me samog ovdje.”

„Hvala,” reče Leslie.

Prekriži prvu, pomisli Titus. Ode do telefona u dnu bara i nazva informacije.

Zatraži broj East End bara. Nakon nekog vremena, operater ga je pronašao.

Nazva. Na ekranu se ukaza barmenovo umorno lice.

„Zdravo, Sem,” reče barmen. „Šta ima?”

„Učini mi uslugu, Džeri,” reče Sem. „Pogledaj da li je Džindžer tu.”

„Nije ovdje, Sem,” odgovori barmen. „Nisam je vidio otkad ste vas dvoje otišli.”

Džeri ga osmotri. „Nikada te nisam vidio tako obučenog, Sem.”

Gaj Titus baci brz pogled niz sebe. „Slavim noćas, Džeri,” reče i prekinu vezu.

Ne može pronaći ni Džindžer. Ostala je samo Šeron. Nije zvao 'Kavanau' – nije želio ostaviti nikakvu identifikaciju odakle zove. Ugrabio je sledeći taksi i krenuo preko grada.

Šeron nije bila tamo kad je Šajler ušao. Nije dolazila od popodneva, obavijestio ga je vratar nakon što je primio napojnicu. Šajler ispi piće i izađe. Gaj Titus vrati se u apartman, uzbuđen kako nije bio stoljećima.

Vratio se u 'Kavanau' sledeće večeri, i sledeće. Nikakvog znaka od nje.

Treće večeri, dok je ulazio u bar, ona je sjedila tamo, staromodno obučena. Sjede pored nje. Ona ga pogleda iznenađeno.

„Bile! Lijepo te je ponovo vidjeti.”

„Takođe,” reče Gaj Titus. „Lijepo te je ponovo vidjeti – Džindžer. Ili je to Loren?” Ona prebljedi i stavi ruku na usta. Tada, braneći se, reče, “Šta misliš, Bile? Jesi li popio previše pića večeras?”

„Moguće,” reče Titus. “Navratio sam u ‘San Marino’ prije nego što sam došao ovdje. Nisi bila tamo, Loren. Taj duboki glas dobar je trik, priznajem. Popio sam piće s Makom i Korvinom. Tada sam otišao do Ist Enda, Džindžer. Nisi bila ni tamo,” reče, “ostalo je samo jedno mjesto gdje sam te mogao pronaći, Šeron.”

...

Dugo ga je posmatrala. Konačno reče “Ko si ti?”

„Lesli Mekgregor,” reče Titus. „Takođe i Sem Spilman. I V. M. Šajler. Plus dvije ili tri ličnosti. Ime mi je Gaj Titus Menenius, tebi na usluzi.”

“Još uvijek ne razumijem-“

„Da, razumiješ,” reče Titus. „Pametna si, ali ne dovoljno pametna. Tvoja mala igra zbunila me gotovo mjesec, znaš? A nije lako zavarati čovjeka mojih godina.”

“Kada si me razotkrio?” upita djevojka nemoćno.

„U ponedjeljak naveče, kad sam sreo sve tri verzije tebe u samo par sati.”

„Ti si...”

„Da, ja sam kao ti,” reče. “Ali, odajem ti čast. Nisam skopčao sve dok se nisam uputio kući. Koristila si moju vlastitu tehniku maskiranja protiv mene, i nisam znao o čemu se radi. Koje ti je pravo ime?”

„Meri Bredford,” reče ona. “Ja sam Engleskinja, prava. Dobrog porijekla. I zaista sam puritanka u srcu.” Tajanstveno se smješkala.

“Oh! Potomak Mejflauera?” Titus ju je zadirkivao.

„Ne,” odgovori Meri. „Ne potomak, putnik. I, reći ću ti – bila sam presretna što napuštam Englesku i dolazim ovamo.”

Igrao se svojom praznom čašom. „Ne voliš Englesku? Možda je to i moja krivica. Vršio sam neku malu funkciju u sudu kralja Džejmsa početkom sedamnaestog stoljeća.”

Zajedno su se nasmijali svemu. Titus ju je pronašao, njegov puls se ubrzavao. Ona ga pogleda. Njene oči su se smiješile.

„Nisam mislila da postoje drugi kao ja,” reče na kraju. „Bilo je strašno, nikada ne stariti. Bojala sam se da će me spaliti kao vješticu. Morala sam se mijenjati i seliti cijelo vrijeme. Nije to bio ugodan život. Sada je bolje – uživam u ovim malim ulogama. Drago mi je da si me pronašao,” reče ona. Izpruži se i uze njegovu ruku. „Mislim da nikada ne bih bila dovoljno pametna da povežem tebe s Lesli ili Samom na način kako si ti povezao Šeron, Džindžer i Loren. Radiš to predobro za mene.”

„Za dvije hiljade godina,” reče Titus ne brinući o konobaru iza sebe, „nikada nisam pronašao nikoga sličnog sebi. Vjeruj mi, Meri, tražio sam. Tražio sam detaljno i potrošio mnogo vremena u potrazi. I sada sam te pronašao, skrivenu iza lica tri djevojke!”

On stisnu njenu ruku. Sledeći zaključak bio je logičan. “Sada kada smo se pronašli,” reče nježno, “možemo imati dijete. Trećeg besmrtnog.”

Bila je oduševljena. “Izvanredno!” uzviknu. “Kada ćemo se vjenčati?”

“Šta misliš o sutra...” počeo. Jedna misao ga presiječe.

„Meri?”

„Šta....Tituse?”

„Koliko imaš godina sada? Kada si rođena?” upita.

Ona razmisli za trenutak. „1597,” reče. “Imam skoro četiri stotine godina.”

On odmahnu glavom, zanimemio od strašnog razočarenja. Samo četirsto?

To znači – to znači da je stara kao trogodišnje dijete!

„Dakle, kada ćemo se vjenčati?” ponovi ona.

“Nema potrebe da žurimo,” reče Titus tupavo, ispuštajući njenu ruku.

„Imamo jedanaest stoljeća na raspolaganju.”

Prevod Master Yoda

Filip K. Dik

Procedura opoziva

"Recall Mechanism " by Philip K. Dick

Analitičar reče: „Ja sam Hamfri, čovjek koga ste došli vidjeti.” Postojao je neki strah i neprijateljstvo na pacijentovom licu, pa Hamfri dodade: „Ispričao bih ti šalu o analitičarima. Hoćeš li se tada osjećati bolje? Ili bih te podsjetio da Nacionalna zdravstvena organizacija plaća moj račun; ovo te neće koštati ni jedan cent. Ili da navedem primjer psihoanalitičara Y, koji je prošle godine izvršio samoubistvo zbog prevelike zabrinutosti zbog nepošteno popunjene poreske prijave.”

Pacijent se zlobno nasmiješi: „Čuo sam o tome. I psiholozi mogu pući.” On ustade i pruži ruku: „Zovem se Pol Šarp. Moja sekretarica dogovorila je ovaj sastanak. Imam jedan mali problem. Ništa važno, ali volio bih to riješiti.”

Izraz njegovog lica govorio je da problem nije mali i, ako ga ne riješi, taj problem mogao bi ga uništiti.

„Uđite,” reče Hamfri ljubazno, otvarajući vrata svoje ordinacije, „sada obojica možemo sjesti.”

Spuštajući se u mekanu fotelju, Šarp prekrsti noge. „Nema kauča,” primijeti. „Kauči su izbačeni oko 1980,” reče Hamfri. Poslijeratni analitičari imali su dovoljno samopouzdanja da postavi pacijenta na isti nivo.” On ponudi Šarpa cigaretama i zapali jednu. „Vaša sekretarica nije mi dala detalje; rekla je samo da tražite sastanak.”

Šarp reče: „Mogu govoriti otvoreno?”

„Garantujem Vam,” odgovori Hamfri. „Ako bilo šta od onoga što mi kažete dospije u ruke službama sigurnosti, izgubiću približno deset hiljada vestblok dolara u srebru – stvarni novac, ne papirna zamjena.”

„To mi je dovoljno,” reče Šarp i počeo: „Ja sam ekonomist, radim u Ministarstvu poljoprivrede – odsjek za otklanjanje ratnih šteta. Razgrčem okoline kratera od H-bombi i gledam šta bi se moglo ponovo izgraditi.” Ispravi se. „Ustvari, ja pregledam izvještaje o kraterima od H-bombi i dajem preporuke. Moja preporuka je bila da se raskrči zemljište farmi u okolini Sakramenta i industrijski prsten ovdje, u Los Anđelosu.”

Iako je želio ostati neutralni slušalac, Hamfri je bio impresioniran. Ovdje se nalazio čovjek koji kreira politiku Vlade. Obuze ga neki čudan osjećaj. Šarp, kao i bilo koji drugi građanin opsjednut tjeskobom, došao je kod psihiča na terapiju.

„Moja svastika govorila mi je lijepe stvari o oporavku Sakramenta,” prokomentarisao Hamfri. „Ona ima mali voćnjak oraha tamo. Vlada je rasčistila prašinu, ponovo izgradila kuće i okolne zgrade i pomogla joj da ponovo zasadi nekoliko desetaka stabala. Ako izuzmemo povrijeđene noge, njoj je sada dobro kao što je bilo i prije rata.”

„Zadovoljni smo projektom Sakramento,” reče Šarp. Počeo se znojiti; njegovo glatko blijedo čelo se nabralo a njegove ruke, dok je pridržavao cigaretu, su se tresle. „Naravno, imao sam lični interes u Sjevernoj Kaliforniji. Tamo sam se rodio, u okolini Petaluma, gdje se proizvode jaja za milione...” Njegov glas utihnu. „Hampfri,” promrmlja, „šta mi je činiti?”

„Prvo,” reče Hamfri, „dajte mi više informacija.”

„Ja –, Šarp se tupavo isceri. „Imam neku vrstu halucinacija. Imam ih godinama ali postaje sve gore. Pokušao sam ih obuzdati, ali–, on zastade– „one se vraćaju jače, snažnije, češće.”

Pored Hamfrijevog stola, prikriveni, audio i video rekorderi sve su snimali. „Recite mi kakve su te halucinacije,” sugerisao je, „i tada ću vam možda moći reći zašto ih imate.”

Bio je umoran. U privatnosti svoje dnevne sobe sjedio je i proučavao dosadne nizove izvještaja o mutaciji mrkve. Varijacija koja se veoma teško mogla razlikovati od normalne poslala je ljude iz Oregona i Misisipija u bolnicu zbog grčeva, groznice i djelimičnog sljepila. Zašto Oregon i Misisipi? Uz izvještaje bile su priložene i fotografije; mutirana mrkva jeste izgledala kao i svaka druga mrkva. Bile su priložene i detaljne analize toksičnih sastojaka i zahtjevi za neutralizirajućim sredstvom.

Šarp umorno odloži izvještaj u stranu i uze sljedeći.

Prema drugom izvještaju, zloglasni detroidske pacov pojavio se u Sent Luisu i Čikagu, napadajući obnovljene industrijske i poljoprivredne zone ratom uništenih gradova. Detroidske pacov – vidio je jednom jednog. Bilo je to prije tri godine. Došavši kući jedne noći našao je otvorena vrata i vidio, u tami, nešto kako bježi u sigurnost. Naoružavši se čekićem počeo je gurati namještaj naokolo dok to nije pronašao. Pacov, ogroman i siv, gradio je mrežu od zida do zida. Ubio ga je čekićem. Pacov koji plete mreže...

Nazvao je službenog tamanitelja i obavijestio ga o prisustvu pacova. Vlada je osnovala posebnu Agenciju za specijalne talente koja se bavila istraživanjem poratnih mutanata koji su se razvili u zonama s jakom radijacijom. Ali, znao je, agencija je bila opremljena samo za istraživanje ljudskih mutanata i njihovih telepatičkih, parakinetičkih i sličnih sposobnosti. Trebala bi postojati slična agencija i za biljke i životinje, pomisli.

Iza njegove fotelje začu se neki šum. Brzo se okrenuvši, Šarp ugleda visokog mršavog čovjeka u sivom ogrtaču, s cigarom u ustima.

„Jesam li te preplašio?” upita Giler. „Polako, Pol. Izgledaš kao da ćeš se svakog trenutka srušiti.”

„Radio sam,” branio se Šarp, djelimično povrativši stabilnost. „Vidio sam to,” reče Giler. „I razmišljao o pacovima.” Odgurnu dosijee u stranu. „Kako si ušao?”

„Nisi zaključao vrata.” Giler skinu ogrtač i prebaci ga preko kauča. „To je istina-ti si ubio Detroit. Upravo ovdje, u ovoj sobi.” Osvrnu se po otmenoj, nerazmetljivoj dnevnoj sobi. „Jesu li te stvari smrtonosne?”

„Zavisi od toga odakle su.” Predoše u kuhinju i Šarp u frižideru pronađe dvije flaše piva. Dok je sipao piće, on reče: „Nisu trebali gubiti vrijeme na proizvodnju ovoga...ali, kad već to prave bila bi sramota ne piti to.”

Giler pohlepno prihvati svoje pivo. „Lijepo je biti važna poluga i uživati u luksuzima kao što je ovaj.” Njegove sitne, tamne oči predoše ispitivački preko kuhinje. „Tvoja vlastita peć, i tvoj vlastiti frižider.” Oblizujući usne on dodade: „I pivo. Nisam popio pivo od prošlog avgusta.”

„Preživjećeš,” reče Šarp nimalo saosjećajno. „Je li ovo poslovna posjeta? Ako jeste, pređi na stvar; imam još gomilu posla.”

„Samo sam želio pozdraviti drugara iz Petalumana.”

„Zvuči kao neka vrsta sintetičkog goriva.”

Gileru to nije bilo zabavno. „Ne stidiš li se ponekad što dolaziš iz sektora koji je nekada-,”

„Znam. Prestonica koka-nosilja u svemiru. Ponekad zamišljam – koliko li je bilo kogošijeg perja naokolo onog dana kad je grad pogodila prva H-bomba?”

„Milijarde,” reče Giler ogorčeno. „I nešto od toga bilo je moje. Mojih pilića, mislim. I tvoja porodica imala je farmu, zar ne?”

„Ne,” reče Šarp, izbjegavajući da se identifikuje s Gilerom. „Moja porodica vodila je restoran na autoputu 101. Jedan blok od parka, u blizini prodavnice sportske opreme.” I, dodade sebi u bradu: Možeš se nositi u pakao. Zato što nisam želio da promijenim svoje mišljenje, ti ćeš kampovati na mom stepeništu ostatak svog života a to zaista neće donijeti ništa dobro. Petaluma nije toliko važna. I svakako, pilići su mrtvi.

„Kako ide obnova Sakramenta?” upita Giler.

„Dobro.”

„Ponovo obilje njihovih oraha?”

„Orasi im ispadaju iz ušiju.”

„Miševi dolaze u gomilama?”

„Hiljade,” Šarp dokrajči svoje pivo. Bilo je kvalitetno, dobro možda i kao predratno.

Nije mogao znati jer je te 1961, kada je počeo rat, imao samo šest godina. Ali, ukus piva omogućio mu je da se sjeti starih dana: raskoši, bezbrižnosti, zadovoljstva. „Izračunali smo,” reče Giler promuklo, s izrazom žudnje na licu, „da se zona Petaluma-Sonora može obnoviti za sedam milijardi vestblok dolara. To je zanemarivo u poređenju s dosad potrošenim za obnovu.”

„I Petaluma-Sonora zona nije ništa u poređenju sa zonama koje smo do sada obnovili,” reče Šarp. „Ti misliš da nam trebaju jaja i vino? Ono što sada trebamo su mašine. To je Čikago i Pitsburg i Los Anđeles i Sent Luis i –,”

„Zaboravljaš,” Giler produži monotono, „da si ti Petalunjanin. Okrećeš leđa svojim korjenima – i svojoj dužnosti.”

„Dužnost. Pretpostavljaš da me je Vlada izabrala da bih obnavljao neko bezznačajno farmersko područje?” Šarp se zajapurio od uzbuđenja. „Sve dok brinem o...”

„Gdje je tvoj narod,” Giler nije popuštao. „I tvoj narod dolazi na prvo mjesto.”

Kada se konačno otarasio posjetioca, Šarp je neko vrijeme stajao u noćnoj tami piljeći niz ulicu za Gilerovim automobilom koji se udaljavao. Dobro, reče on sam sebi, tamo odlazi jedan pogled na svijet – prvo ja a dovraga sa svim ostalim. Uzdahnuvši, okrenu se i zaputi prema ulaznim vratima svoje kuće. Svjetla su prijateljski škiljila kroz prozore. Cvokoćući, on izvuče ruke iz džepova i protrlja ih. I tada, dok je nespretno stupao na stepenište, desi se strašna stvar.

U jednom trzaju svjetla s prozora nestadoše. Stepenišna ograda izgubi mu se pod prstima. U njegovim ušima prodorno vrištanje crvenog vina potpuno ga zaglušilo. Padao je. Boreći se očajnički, pokušavao se uhvatiti za nešto, ali postojala je samo mračna praznina oko njega, bez materije, bez realnosti, samo praznina ispod njega i buka njegovog vlastitog užasnutog vrištanja.

„Upomoć!” dozivao je, a zvuk se odbijao i vraćao njemu. „Padam!”

A tada, zadihao, on tresnu na zemlju, hvatajući pune ruke trave i prašine. Dvije stope od ulaza – u tami je promašio prvi stepenik, okliznuo se i pao. Uobičajena stvar: Ograda stepeništa zaklanjala je prozorsko svjetlo. Cijela stvar odvila se za manje od sekunde i pao je za dužinu svog tijela. Čelo mu je bilo krvavo; posjekao se prilikom udarca.

Glupo. Glup i djetinjast događaj.

Drhteći, uspravi se na noge i pope uz stepenice. U kući, zastade oslonjen na zid, drhteći dok mu je srce lupalo. Postepeno strah zamre i razum preuze kontrolu. Zašto ga je pad toliko preplašio?

Nešto mora preduzeti. Ovo je gore nego ikada ranije, gore nego kad se spotakao izlazeći iz lifta na dolasku u ured - i vrišteći stupio pred hodnik pun ljudi. Šta će se s njim desiti ako stvarno padne? Ako, na primjer, iskorači s neke od onih visokih rampi koje povezuju glavne upravne zgrade Los Anđelesa? Pad bi bio zaustavljen sigurnosnim mrežama; ne bi doživio nikakvu fizičku povredu, ljudi

često padaju odatle. Ali za njega – psihički šok mogao bi biti fatalan. Bio bi fatalan za njegov um.

Napravi mentalnu zabilješku: nikada više ne ići preko rampi. Ni pod kojim uslovima. Koristio ih je godinama ali od danas, rampe pripadaju istoj kategoriji kao i avio-prevoz. Od 1982. on nije napustio površinu planete. I, u zadnjih nekoliko godina, rijetko je posjećivao udaljene urede.

Ali, ako prestane koristiti rampe, kako će doći do svojih vlastitih istraživačkih projekata? Arhivi se moglo pristupiti samo pomoću rampe: čvrste metalne staze koja vodi od ureda do arhive.

Znojeći se, prestrašen, on sjede na kauč. Vrpeljio se razmišljajući kako da zadrži svoj posao, kako uopšte da radi svoj posao.

I kako da ostane živ.

Hamfri je čekao, ali njegov pacijent je, izgleda, završio.

„Osjećate li se imalo bolje,” upita Hamfri, „kada znate da je strah od padanja vaša osnovna fobija?”

„Ne.” Odgovori Šarp.

„Mislim da i nema razloga zašto biste. Kažete da vam se to dešavalo i ranije? Kada je to bilo prvi put?”

„Kad sam imao osam. Rat je trajao već dvije godine. Bio sam na površini, pregledajući svoj povrtnjak.” Šarp se nemoćno nasmiješi. „Iako sam bio dijete, uzgajao sam povrće. „Sovjetske rakete gađale su transportnu mrežu San Franciska i odjeknule su sirene za upozorenje. Biso sam skoro na vrhu skloništa. Potrčao sam prema njemu, podigao poklopac i prenuo niz stepenice. Na dnu su me čekali otac i majka. Vikali su mi da požurim i ja sam potrčao niz stepenice.” „I pao?”

„Nisam pao, samo sam se iznenada strašno uplašio. Nisam mogao dalje, samo sam stajao ondje. A oni su me i dalje požurivali. Trebali su učvrstiti donji poklopac ali nisu mogli dok ja ne sidem.”

S izvjesnim gađenjem Hamfri doda: „Sjećam se tih skloništa s dva nivoa. Iznenadujuće mnogo ljudi nastradalo je između ulaznog i donjeg poklopca.” Pogleda u pacijenta. „Kao dijete, da li si ikad čuo o tome? O ljudima zarobljenim na stepenicama, nesposobnim da se popnu, nesposobnim da sidu...” „Nisam se bojao da ću biti zarobljen! Bojao sam se da ću pasti – bojao da ću poletjeti glavom naniže.” Šarp obliza suve usne. „I tako, okrenuo sam se...” tijelo mu je drhtalo, „...popeo se i izašao napolje.”

„Tokom napada?”

„Srušili su rakete. Ali, dok je trajala uzbuna ja sam plijevio povrće. Nakon svega, porodica me pronašla u nesvijesti.”

Hamfrijev um formira riječi: osjećaj krivice. „sljedeći put,” nastavi Šarp, „bilo je kad sam imao četrnaest. Rat se završio prije par mjeseci. Izašli smo da vidimo šta

je ostalo od našeg grada. Ništa nije ostalo osim nekoliko stotina stopa dubokog kratera radioaktivne šljake. Radne ekipe spuštale su se u krater. Stajao sam na ivici i posmatrao ih. I došao je strah.” Ugasio je cigaretu i sjedio sve dok mu analitičar nije dodao drugu. „Nakon toga napustio sam to područje. Svake noći sanjao sam taj krater, ta velika mrtva usta. Stopirao sam neki vojni kamion i otišao u San Francisko.”

„Kada se to ponovo desilo?” upita Hamfri.

Šarp razdražljivo reče: „Događalo se stalno, svaki put kad bih se našao na visini, svaki put kad bih krenuo uz ili niz stepenice – u svakoj prilici kad bih bio na visini i mogao pasti. Biti uplašen dok se penješ stepenicama svoje vlastite kuće...” zastade na trenutak. „Nisam mogao preći ni tri stepenika,” reče žalosno. „Tri obična stepenika.”

„Neka posebno loša epizoda, osim ovih koje ste do sada opisali?” „Bio sam zaljubljen u slatku brinetu koja je živjela na najvišem spratu Ečison apartmana. Vjerovatno još uvijek živi tamo, ne znam. Penjao sam se pet ili šest spratova samo da bih joj poželio laku noć, a zatim silazio.” Ironično, on doda: „Mora da je mislila da sam lud.”

„Još neki događaj?” pitao je Hamfri, bilježeći u umu i postojanje seksualnog elementa.

„Jednom nisam prihvatio posao zato što je podrazumijevao putovanja vazduhom. Trebalo je nadzirati razne poljoprivredne projekte.”

Hamfri reče: „U starim danima, analitičari su tragali za izvorom fobija. Danas, mi pitamo: Šta uraditi da to riješimo? Obično to postižemo individualnim izlazom iz nesvjesno nepodnošljive situacije.”

Izraz blagog gađenja pojavi se na Šarpovom licu. „Ne možete učiniti ništa bolje od toga?”

Zbunjeno, Hamfri progunda: „Nisam rekao da se slažem s tom teorijom ili da je ona dobra u vašem slučaju. Reći ću vam šta mislim: nije padanje ono čega se vi bojite. To je nešto drugo, nešto na šta vas padanje podsjeća. Uz malo sreće iskopaćemo to osnovno iskustvo – ono što obično nazivamo originalni traumatski događaj.” Ustajući, počeo privlačiti stub elektronskih uređaja. „Moja svjetiljka,” objašnjavao je. „Ukloniće barijere.”

Šarp pogleda lampu s razumijevanjem. „Vidite,” promrmlja nervozno, „ne želim rekonstrukciju uma. Možda sam neurotičan ali vjerujem u svoju ličnost.” „Ovo neće ugroziti vašu ličnost.” Saginjući se, Hamfri uključi lampu. „Ona iznosi na vidjelo materijale nedostupne vašim racionalnim centrima. Pretražiću vaš život, vratiti se unazad do događaja koji vas je teško povrijedio i pronaći ono čega se stvarno plašite.”

Crne spodobе su ga okruživale. Vrištao je i snažno se opirao, pokušavajući da skloni prste koji su se sklapali oko njegovih ruku i nogu. Nešto ga udari po licu.

Kašljući, on pade naprijed, pljujući krv i slinu i komade polomljenih zuba. Na trenutak bljesnu zasljepljujuće svjetlo; ispitivanje se završi.

„Je li mrtav?” upita neki glas.

„Još nije”. Neka noga gurnu ga provjeravajući. Nejasno, polusvjesno, osjeti da mu je rebro slomljeno. „Gotovo mrtav, mislim.”

„Čuješ li me, Šarp?”, hrapavi glas, kraj samog njegovog uha. Nije odgovorio. Ležao je pokušavajući da ne umre, pokušavajući da ne poveže sebe s polomljenom i zgnječenom stvari koja je bila njegovo tijelo. „Vjerovatno misliš,” reče glas, familijarno, intimno, „da sam došao da ti kažem da imaš još jednu priliku. Ali nemaš, Šarp. Tvoja prilika je prošla. Reći ću ti šta ćemo uraditi s tobom.”

Zadihan, pokušao je ne slušati. I bezuspješno pokušavao ne osjećati šta su sistematski radili s njim.

„Dobro,” reče familijarni glas konačno, kad je bio gotov. „Sad ga izbacite.” Ono što je ostalo od Pola Šarpa ubaciše u okrugli otvor. Mutna ivica tamnog crvenila oko njega i tada, odvratio, on uroni u to. Padao je ali ovaj put nije vrištao. Nije preostalo ništa čime bi mogao vrištati.

Isključujući lampu Hamfri se nage i počeo metodično buditi skrhanu figuru. „Šarp!” naredi glasno. „Ustaj! Izadi iz toga!”

Čovjek zastenja, trepnu očima, mrdnu se. Preko njegovog lica pređe izraz čiste, neublažene boli.

„Bože,” prošaputa, praznog pogleda, tijela mlitavog od patnje. „Oni...”

„Vratio si se” reče Hamfri, drmajuci ga. „Nema ničega zbog čega bi se trebao rinuti, potpuno si siguran. To je gotovo...desilo se prije mnogo godina.”

„Vratio si se u sadašnjost. Razumiješ li?”

„Da,” promuća Šarp. „Ali, šta je to bilo? Oni su me gurali van, kroz nešto i u nešto. I ja samkrenuo naniže.” Snažno zadrhta. „Pao sam.”

„Propao si kroz otvor,” Hamfri mu je govorio smireno. „Bio si izudaran i teško povrijeđen. Smrtonosno, pretpostavljali su oni. Ali, ti si preživio. I živ si. Izvukao si se.”

„Zašto su to uradili?” upita Šarp slomljeno. Njegovo lice, sumorno i sivo, grčilo se i očajavalo. „Pomozi mi, Hamfri...”

„Svjesno, ti se ne sjećaš šta se desilo?”

„Ne.”

„Sjećaš li se kada?”

„Ne.” Šarpovo lice trzalo se u grčevima. „Oni su pokušali da me ubiju, oni su me ubili!” Borbeno se uspravi, protestujući: „Ništa slično tome nije mi se desilo. Sjećao bih se da jeste. To je pogrešno sjećanje, podmetnuto u moj um!” „Bilo je potisnuto,” Hamfrijev glas bio je čvrst, „duboko zakopano zbog bola i

šoka. Jedan oblik amnezije, filtrirano, indirektno se pojavljujući u obliku fobije. Ali, sada je istjerano na površinu...”

„Mogu li se vratiti?” Šarpov glas bio je histeričan. „Mogu li pod tu prokletu lampu ponovo?”

„Potrebno je to potpuno iznijeti na svjesni nivo,” reče mu Hamfri, „ali ne sve odjednom. Dostigao si svoj limit za danas.”

Uz njegovu pomoć Šarp se ponovo smjesti u fotelju. „Hvala,” reče. Opipavao je lice, tijelo, i šaputao: „Nosio sam to u umu sve ove godine. Nagrizalo me, izjedalo...”

„Postoji pražnjenje kroz fobiju,” reče mu analitičar, „kroz borbu sa samim događajem. Napredovali smo danas. Sada imamo neku ideju o stvarnom strahu. To obuhvata tjelesne povrede od ruku profesionalnih kriminalaca. Bivših vojnika u ranim poratnim godinama...gangsterskih bandi, mislim.” Određena doza samopouzdanja vratila se Šarpu. „Nije teško razumjeti strah od padanja, u tim okolnostima. Razmotrimo šta mi se desilo”...On brzo ustade. I prodorno vrisnu.

„Šta je to?” Hamfri upita, žurno prilazeći i uzimajući ga za ruke. Šarp odskoči, posrnu i sruči se u fotelju. „Šta se desilo?”

„Ne mogu ustati.”

„Šta?”

„Ne mogu stajati.” Preklinjući, piljio je u analitičara prestravljeno. „Bojim se. Pašću. Doktore, više nikada neću stati na svoje noge.”

Neko vrijeme ni jedan nije progovarao. Konačno, očiju uprtih u pod, Šarp prošapta: „Razlog zbog koga sam došao tebi, Hamfri, je što ti je ordinacija u prizemlju. Smiješno, zar ne? Nisam mogao otići nigdje više.”

„Moraćemo te vratiti pod lampu,” reče Hamfri.

„Okusio sam to. Prestrašen sam.” Ukrstivši ruke na fotelji, on nastavi: „Samo naprijed. Šta drugo da radimo? Ne mogu živjeti ovdje. Hamfri, ta stvar je pokušala da me ubije.”

„Ne, nije.” Hamfri postavi lampu na poziciju. „Budi izvan toga. Pokušaj se opustiti, probaj ne misliti ni na šta određeno.” Uključujući mehanizam, reče blago: „Ovaj put neću ispitivati sam traumatski događaj. Želim istražiti kompletno iskustvo koje ga okružuje. Želim široki segment čiji je taj događaj samo dio.”

Pol Šarp mirno je koračao kroz snijeg. Njegov dah, ispred njega, talasao se i formirao isprekidani oblak bjeline. S njegove lijeve strane zupčaste ruševine nekih zgrada. Ruševine, prekrivene snijegom, bile su gotovo ljupke. Na trenutak zastade, zanesen.

„Zanimljivo,” član njegove istraživačke ekipe primijetio je, ulazeći. „Postoji li išta, bilo šta, ispod ovoga.”

„Lijepo je, svejedno,” prokomentarisao Šarp.

„Vidiš li onaj šiljak?” Mladić uperi svoj prst u čvrstoj rukavici; još uvijek su nosili svoja zaštitna odijela. On i njegova grupa istraživali su oko još uvijek kontaminiranog kratera. Dosadni nizovi ruševina u pravilnim crtama. „To je bila crkva,” obavijesti on Šarpa. „Lijepa, kakve su već crkve. A ovdje dole..” pokazao na neprepoznatljivu hrpu ruševina, „bio je gradski centar.”

„Grad nije dobio direktan pogodak, zar ne?” upita Šarp.

„Zgrada je bila poduprta. Sidi da vidimo da li možemo ući. Krater je desno...”

„Ne, hvala,” reče Šarp, odbijajući s jakim gađenjem. „Ne želim da pužemo okolo.”

Mlađi stručnjak radoznalo pogleda u Šarpa a onda to zaboravi. „Ako ne naidemo na nešto neočekivano, moći ćemo krenuti s raskrčivanjem kroz nedelju dana. Prvi korak je, naravno, da očistimo sav šut. On je uglavnom veoma razdrobljen, dosta raslinja ga je razrovalo a prirodno raspadanje smanjilo je većinu toga u poluorganski otpad.”

„Dobro,” reče Šarp zadovoljno. „Bit će lijepo ponovo vidjeti ovdje nešto, nakon svih tih godina.”

Stručnjak upita: „Na šta je ovo ličilo prije rata? Nikada to nisam vidio. Rodio sam se nakon što je razaranja već počelo.”

„Dakle,” reče Šarp, mjerkaajući snježno polje, „bio je to napredni poljoprivredni kraj.

Uzgajali su grejpfrut ovdje. Grejpfrut iz Arizone. Nedaleko se nalazila Ruzveltova brana.”

„Da,” reče stručnjak, „pronašli smo njene ostatke.”

„Uzgajan je i pamuk, salata, lucerka, masline, kajsije – stvar koje se najbolje sjećam iz vremena kad sam s porodicom prolazio kroz Finiks bilo je eukaliptusovo drveće.”

„Nećemo moći sve to vratiti,” reče stručnjak žalosno. „A šta je to eukaliptus? Nikad nisam čuo za to.”

„Ni jedan nije preostao u Sjedinjenim Državama,” reče Šarp. „Moraćeš otići u Australiju.”

Slušajući, Hamfri je pravio pribilješke. „U redu,” reče glasno, gasći lampu. „Probudi se, Šarp.”

Uz groktanje, Pol Šarp trepnu i otvori oči. „Šta..” boreći se, on zijevnu, protegnu se, zureći prazno po ordinaciji. „Nešto o rasčišćavanju. Ja sam bio nadzornik tima za ispitivanje. Mladići.”

„Kada ste rasčistili Finiks” upita Hamfri. „To je izgleda bio jedan od prioriteta.” Šarp se namršti. „Nikada nismo očistili Finiks. To se još projektuje. Nadamo se da ćemo to uraditi u nekoj od narednih godina.”

„Jesi li otimist?”

„Naravno. To je moj posao.”

„Moraću te vratiti anazd,” reče Hamfri, posežući ponovo za lampom.
„Šta se desilo?”

Lampa je bila uključena. „Opušteno,” dobaci Hamfri veselo, možda suviše veselo za čovjeka koji treba da tačno zna šta radi. Tjerajući se da uspori, on reče pažljivo: „Trebam proširiti tvoju perspektivu. Uzmimo neki raniji događaj, nešto prije istraživanja Finiksa.”

U jeftinom kafiću u poslovnom središtu, dva čovjeka sjedila su i posmatrala se preko stola.

„Žao mi je,” reče Pol Šarp nestrpljivo. „Moram se vratiti na posao.” Dižući svoju šoljicu instant kafe ispi njen sadržaj.

Visoki, mršavi čovjek pažljivo odloži svoju praznu šoljicu i, zavalivši se, pripali cigaru.

„Već dvije godine,” Giler reče prosto, „ti nas zavlaciš. Pomalo sam umoran od toga.”

„Zavlačim vas?” Šarp podiže glavu. „Ne znam o čemu govoriš.”
„Počeli ste oporavak poljoprivrednih područja...sada se spremate za Finiks. Zato, nemoj mi govoriti o industrijskim područjima. Koliko dugo misliš da još mogu izdržati ovi ljudi, ako se ne rasčiste i njihove farme i zemljišta...”
„Koji ljudi?”

Giler grubo reče: „Ljudi koji su živjeli u Petalumi. Koji kampuju u okolini kratera.”

Uz neodređeno zaprepaštenje, Šarp promrmlja: „Nije mi poznato da iko živi tamo. Vjerovao sam da su se svi pridružili najbližim očišćenim područjima, San Francisku i Sakramentu.”

„Nikada nisi pročitao peticije koje smo ti slali,” reče Giler polako. Šarp pocrveni. „U stvari nisam. Zašto bih? Ako ljudi kampiraju na šljaki, to ništa ne mijenja. Živi ste, idite odatle. Ta zona je potpuno...” Dodade: „Moram ići.”
Veoma tiho, Giler reče: „Potucaćeš se okolo ako si tu bio farmer. Ako je tvoja porodica bila tu stoljećima. To je razlika između farme i dragstora. Dragstori su jednaki svuda u svijetu.”

„Farme takođe.”

„Ne,” Giler reče vatreno. „Tvoja zemlja, zemlja tvoje porodice, to je jedinstveno. Nastavićemo kampirati tamo dok ne pomremo ili dok vi ne odlučite da to rekonstruišete.” Mehanički zgrabivši račun, on završi: „Žao mi je zbog tebe, Pol. Nikada nisi imao korijene kakve mi imamo. I žao mi je što to ne razumiješ.” Dok je posezao za novčanikom, upita: „Kada ćeš odletjeti oдавde?”
„Odletjeti!” Šarp zadrhta. „Ja nigdje ne letim.”

„Otiđi da ponovo vidiš grad. Nemoj odlučiti prije nego što vidiš te ljude, vidiš kako oni žive.”

„Ne,” reče Šarp s simpatijom. „Ja ne letim nikuda. Odlučujem na osnovu izvještaja.”

Giler razmisli. „Doći ćeš,” objavi.

„Samo mrtav.”

Giler klimnu. „Može biti. Ali doći ćeš. Nećeš pustiti da pomremo a da nas ne vidiš. Trebaš imati hrabrosti da vidiš šta nam radiš.” Izvadi džepni kalendar i obilježi jedan datum. Dodajući ga preko stola Šarpu, obavijesti ga: „Doći ćemo u tvoju kancelariju i pokupiti te. Imamo avion nedaleko oдавде. Moj. Slatka letilica.” Drhteći, Šarp pogleda kalendar. I, stojeći iznad svog tromog pacijenta, nalazio se Hamfri.

Bio je u pravu. Šarpov traumatski događaj, potisnuti materijal, nije se nalazio u prošlosti.

Šarp je patio od fobije zbog događaja koji je ležao šest mjeseci u budućnosti. „Možete li ustati?” raspitivao se Hamfri.

U fotelji, Pol Šarp se slabašno vrpeljio. „Ja...” počeo, i utonu u tišinu.

„Nije više potrebno,” ponavljao je Hamfri. „Dovoljno je. Očekujem da ću vas udaljiti od same traume.”

„Sada se osjećam bolje.”

„Pokušajte ustati.” Hamfri pride i ostade čekajući, dok je čovjek piljio u njegova stopala.

„Da,” Šarp uzdahnu. „Povuklo se. Šta je ovo bilo? Nalazio sam se u kafeu ili nečemu sličnom. S Gilerom.”

Za svojim stolom, Hamfri je pisao recept. „Prepisaću vam sredstvo za opuštanje. Male okrugle tablete koje ćete uzimati svaka četiri sata.” On potpisa pa dodade listić pacijentu. „To će vas opustiti. I ukloniti neke od napetosti.”

„Hvala,” reče Šarp, tihim, gotovo nečujnim glasom. Glasnije, on upita: „Nešto što će me podići, zar ne?”

„Ustvari da,” odgovori Hamfri.

Nije bilo ničega što bi mogao učiniti za Pola Šarpa. Čovjek je bio veoma blizu smrti – za šest kratkih mjeseci. Giler će poraditi na njemu. I bila je to šteta jer je Šarp bio dobar momak, savjestan birokrata koji teško radi pokušavajući obaviti posao onako kako misli da treba.

„Šta mislite?” upita Šarp patetično. „Možete li mi pomoći?”

„Pokušaću,” odgovori Hamfri izbjegavajući da ga direktno pogleda. „Samo, to seže veoma duboko.”

„Dugo je narastalo,” Šarp odvrati skromno. Stojeći kraj fotelje, izgledao je mali i bespomoćan; ne kao važni službenik nego kao izolovana, nezaštićena osoba. „Stvarno sam vam zahvalan na pomoći. Ako me obuzme ova fobija, ne znam gdje ću završiti.”

Hamfri iznenada upita: „Možete li promijeniti svoja razmišljanja i ispuniti Gilerove želje?”

„Ne mogu,” reče Šarp. „To bi bila loša politika. Protivnik sam posebnih molbi, a to je to.”

„Bez obzira što dolazite iz tog područja? Bez obzira što su vam ti ljudi prijatelji ili bivši susjedi?”

„Takav mi je posao,” reče Šarp. „I obavljam ga ne osvrćući se na lične osjećaje ili osjećaje bilo koga drugog.”

„Ti nisi loš momak,” reče Hamfri nehotice. „Žalim...” prekinu se.

„Žalite šta?” Šarp je mehanički išao prema izlaznim vratima. „Uzeo sam vam dosta vremena. Znam koliko ste vi, analitičari, zauzeti. Kada da dođem ponovo? Trebam li doći ponovo?”

„Sutra.” Hamfri ga izvede napolje i produži s njim kroz hodnik. „U isto vrijeme, ako vam to odgovara.”

„Hvala još jednom,” reče Šarp s olakšanjem. „Zbilja sam vam zahvalan.”

Čim se našao sam u svojoj ordinaciji, Hamfri zaključa vrata i sjede za svoj sto.

Posegnuvši naniže, pronađe telefon i žurno okrenu broj.

„Dajte mi nekoga od vašeg medicinskog osoblja,” zatraži žurno čim dobi vezu s Agencijom za posebne talente.

„Zovem se Kirbi,” začuo je ubrzo profesionalni glas. „Medicinska istraživanja.” Hamfri se brzo predstavi. „Imam ovdje pacijenta,” reče, koji bi mogao biti prikriveni prekokolog.

Kirbi se zainteresova. „Iz kojeg područja dolazi?”

„Petaluma. Pokrajina Sonoma, sjeverno od San Franciska. To je istočno od...”

„Poznajemo tu zonu. Nekoliko prekologa dolazi odatle. To je zlatni rudnik za nas.”

„Onda sam u pravu,” reče Hamfri.

„Koji je datum pacijentovog rođenja?”

„Imao je šest godina kad je rat počeo.”

„Dobro,” reče Kirbi razočarano, „tada on nije zaista dobio dovoljnu dozu. Nikada nije razvio puni talenat predviđanja, kao oni s kojima ovdje radimo.”

„Drugim riječima, ne možete pomoći?”

„Latentni – ljudi s izvjesnom dozom – ne mogu se stvarno razviti. Nemamo se vremena baviti njima. Vjerovatno ćete sresti desetine takvih kao vaš pacijent, ako prošetate okolo. Dok se ne usavrši, talenat je bezvrijedan; predstavlja neprijatnost za čovjeka, uglavnom ništa više.”

„Da, to je neprijatnost,” složi se Hamfri jetko. „Čovjeka samo mjeseci dijele od nasilne smrti. Dok je bio dijete, dobio je fobijska upozorenja. Kako se događaj približava, reakcija se pojačava.”

„On nije svjestan tih budućih događaja?”

„To se dešava u podsvijesti.”

„U tim uslovima,” Kirbi reče zamišljeno, „možda je tako najbolje. Te stvari ne mogu se promijeniti. I kada bi ih bio svjestan, ne bi mogao ništa promijeniti.”

Dr. Čarls Bamberg, konsultant psihijatar, upravo je napuštao ordinaciju kada primijeti čovjeka kako sjedi u čekaonici.

Čudno, pomisli Bamberg. Nije mi preostao ni jedan pacijent za danas. Otvarajući vrata on uđe u čekaonicu. „Želite li vidjeti mene?”

Čovjek koji je sjedio u fotelji bio je visok i mršav. Nosio je zgužvanu kabanicu i, kad se Bamberg pojavio, žurno je ugasio cigaru.

„Da,” reče on, ustajući nespretno.

„Imate li zakazano?”

„Nemam.” Čovjek je piljio u njega žalosno. „Izabrao sam vas...” nasmija se bunjeno, „jer ste na najvišem spratu.”

„Na najvišem spratu?” Bamberg se zainteresova. „Šta ste time imali na umu?”

„Ja... vidite, doktore, ja se najbolje osjećam kad sam negdje visoko.”

„Vidim,” reče Bamberg. Prinuda, reče sam sebi. Fascinantno, „I,” reče glasno, „ad ste ovdje gore, kako se osjećate? Bolje?”

„Ne bolje,” odgovori čovjek. „Mogu li ući? Imate li sekundu da me saslušate?”

Bamberg pogleda na sat. „Dobro,” reče propuštajući čovjeka. „Sjedite i pričajte mi tome.”

Zahvaljujući, Giler sjede. „Zanimljivo u mom životu,” izgovori brzo, u grču. „Uvijek kada ugledam neko stepenište, dobijam neizdrživi nagon da se popnem. I letovi avionom – uvijek negdje letim. Imam svoj vlastiti avion; ne mogu to sebi priuštiti, ali moram ga imati.”

„Vidim,” reče Bamberg. „Dobro,” nastavi on, „to i nije tako loše. Na kraju, to i nije neki fatalni nagon.”

Bespomoćno, Giler odgovori: „Kada sam ovdje gore...” on uzdahnu i njegove tamne oči zasjaše. „Doktore, kada sam ovdje gore, na vrhu zgrade, ili u svom avionu, ja dobijam drugi nagon.”

„Šta je to?”

„Dobijam neizdrživu želju da gurnem ljude.”

„Da gurnete ljude?”

„Kroz prozor. Napolje.” Giler se pomače. „Šta da radim, doktore?” Bojim se da ću ubiti nekoga. Jednog dana jedna djevojka stajala je pored mene na pokretnim stepenicama. Gurnuo sam je i ona se povrijedila.”

„Vidim,” reče Bamberg. Potisnuto neprijateljstvo, pomisli u sebi. Pomiješano s seksom. Ništa neobično.

Maši se svoje lampe.

Prevod Master Yoda

O SF timu

SF tim je neformalna internet grupa ljubitelja naučne fantastike i srodnih žanrova. Razgovaramo o omiljenom žanru ozbiljno ali i šaljivo pa i veoma neozbiljno. Razmenjujemo informacije, mišljenja o pojedinim SF delima, preporučujemo ono što nam se dopada, pomažemo zainteresovane slanjem SF e-knjiga i savetima. Naše teme za diskusiju veoma su različite, od usko žanrovskih do graničnih oblasti nauke, pa čak i paranormalnog (uglavnom ne verujemo u ESP ali volimo da se raspravljamo sa pristalicama i tražimo od njih dokaze, ovo uvek bude zanimljivo).

Imamo mnogo pokrenutih tema a dve su trajnog karaktera: SF kviz i SF Caffè na Krsti. Kviz u času dok ovo pišem ima preko 1.150 pitanja i odgovora i predstavlja verovatno jedinstveno dostignuće u SF svetu.

Tim je veoma heterogen po godinama (od 15-52), obrazovanju, zanimanju i svemu ostalom u stvarnom životu i to nam je kvalitet više.

Možete nas naći na ovim adresama:

<http://www.sftim.com>

<http://forum.krstarica.com/forumdisplay.php?f=102>

Urednik broja: SF team

Priloge pripremili: Pikax, Miki 13991, Kaa, MasterYoda, Dan555

Prevod: Master Yoda, Kaa, Bufla

Tehnička priprema i ilustracije: Dan555

Ilustracije na koricama: Kris Fos

Podrška: SF team & SF friend

Pripremili smo ovaj fanzin s užitkom i stavljamo ga na uvid svim zainteresovanim, uz nadu da nas nećete osuti drvljem i kamenjem. Jer, svi smo mi amateri: amateri prevodioci, amateri u web dizajnu, amateri u prelomu i opremi.

Zato, nemojte nam previše zamjeriti zbog propusta i nedosljednosti kojih sigurno ima. Iskustvo koje smo stekli u pripremi ovog broja kao i sve dobronamjerne kritike koje ćete uputiti na www.sftim.com pomoći će nam da sledeći broj bude bolji od ovog.

Za SF tim: MasterYoda, Yedi Concil Member

U sledećem broju:

O praistoriji SF-a i fantastike

Nove, do sada neprevedene priče

Kako je nastao prvi SF film